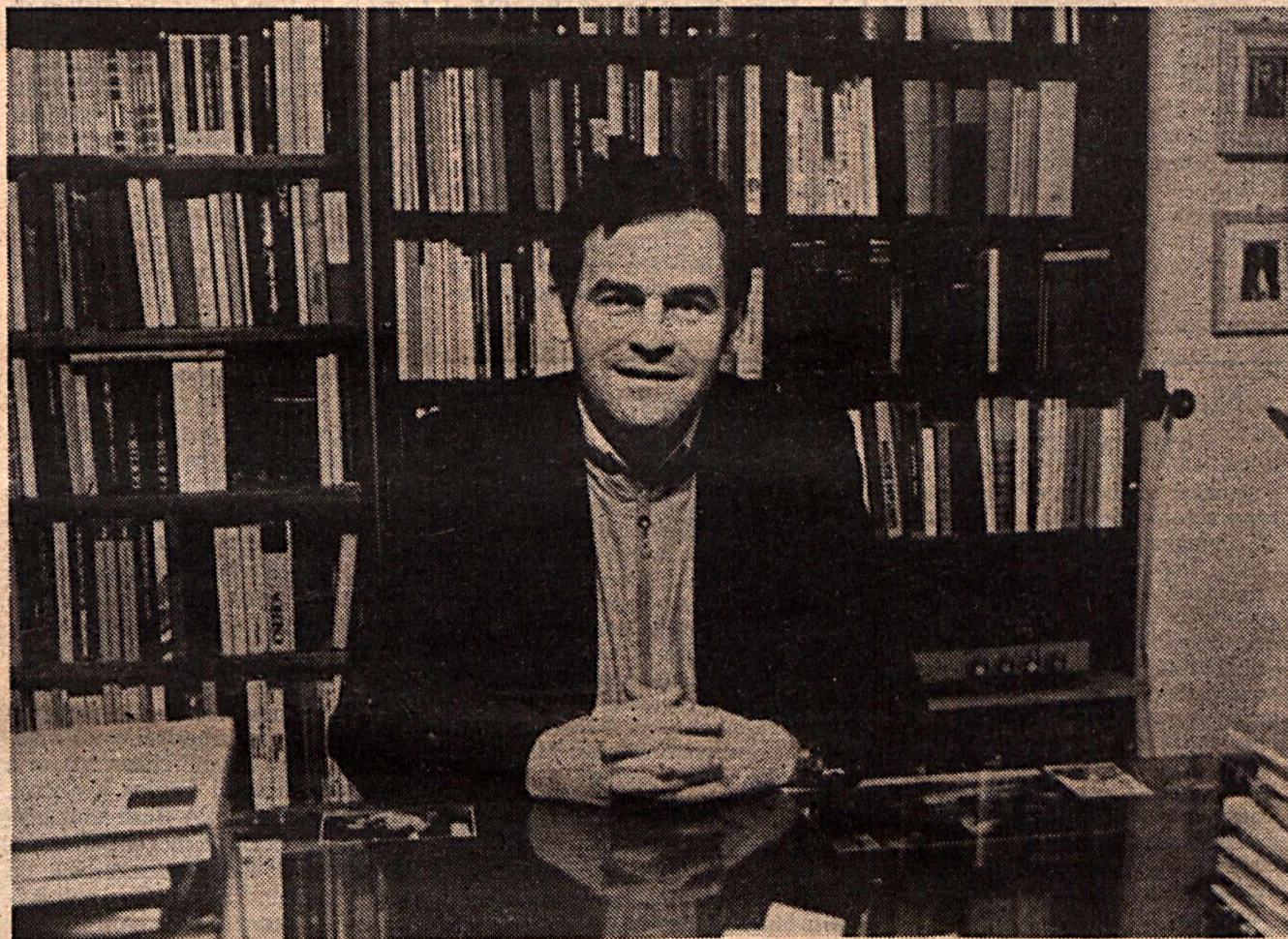

Für Lajos
Tolnában

Tökés Lászlónál jártunk

„Most már az erőszaknak kell következnie...”

Komoly elszánással indul ma Erdélybe az ember. Több óra várakozásra, megalázó bánásmódra készül fel, és azt is beleszámolja: minden magyarázat nélkül visszaküldhetik. Végül is jól számít a konok hatalom, sokan néhány óra veszteglés után maguktól visszafordulnak, a többség útra sem kel.

Halottak napja volt. A gyulai határállomáson, lévén egyetlen Wartburg előttünk, alig három és fél óra alatt átjutottunk. Az ácsorgás kilátástalan órái alatt miről is lenne szó, Erdélyről, Ceausescu kommunista királyságáról, a múltról folyik a diskurzus. Az ünneplőbe öltözött sarkadi parasztember a temetőbe igyekszik, szülőfalujába. Néhány száz méterre Sarkadtól, de hatvan kilométer kerültre kény-

szertül. A határok átlépték az ott élőket. A nagyhatalmi sakkhúzások kárvallottjai nemigen emlegetik a múltat, a jelenről nem tanácsos arrafelé beszélni, és ki merne reménykedni a jövőben? Az ördögien megdicsőült uralkodó kishíján beteljesítette művét: zsarolással, erőszakkal, lelki terrorral, vagy egyszerűen a könnyebb élet ígéretével hűbéresévé tette majd az egész országot. Aki egyszer igent mondott, besúgóként debütált ebben a rendőrállamban, nem visszakozhat. Márpedig más út nincs, vagy ha igen, az az országhatáron túlra vezet. Egészen ritka esetben nyílt színvallásra. Szűk és alig járható ösvény: Tökés László református lelkész erre vette útját. Hozzá igyekeztünk, Temesvárra. (folytatás a 9. oldalon)

Lesz-e szociáldemokrata feltámadás?

ba. Szövetségi viszonyainkat tudomásul kell vennünk. A Szovjetunió jelenleg rászorul hazánk gazdasági segítségére – bár ez inkább kölcsönös segítségnyújtás –, a mi felelősségünk abban áll, politikánkkal segítjük-e a peresztrojka további erősödését.

Heiszler Vilmos kijelentette, a szociáldemokratáknak el kell ítélniük a háború minden formáját. Távlati cél a tömbök megszüntetése lehet, addig azonban, míg a katonai tömbök működnek, a Varsói Szerződés belső szervezetrendszerét úgy kell átalakítani,

hogy az elsősorban katonai és politikai koordináló szervezet legyen, s ne szőljasson bele a tagállamok belpolitikai életébe.

Petrasovits Anna – már a készülő országgyűlési választásokra figyelve – elmondta, a nemzetiségek természetes jogának kell tartani az anyaországukhoz fűződő különleges viszonyukat. A szociáldemokratáknak törekedniük kell az egység megteremtésére, mert a nyugati testvérpártok csak ekkor tekintik őket igazán partnernek.

Az egység megteremtése volt a má-

sodik nap legfontosabb kérdése. A mandátumvizsgáló bizottság megválasztásakor csaptak először össze az indulatok. Többen kifogásolták a megválasztandó személyeket, mondván, aki nem tagja valamelyik alapszervezetnek, nem is lehet küldött, s így be sem kerülhet a bizottságba. Mások már megválasztásuk után lemondtak bizottsági tagságukról, mivel úgy vélték, a kongresszust előkészítő bizottság nem rendelkezik hiteles névsorral a küldöttek személyéről. A gordiuszi csomót végül azzal oldották meg, hogy a mindenre felkészült előkészítő bizottság egy közjegyzőt hívott segítségül a mandátumok érvényesítéséhez.

folytatás a 3. o.

Nem népes testőrhaddal érkezett november 4-én Szekszárdra – az adományként kapott MDF tulajdonban lévő Wartburgon – Für Lajos, a Magyar Demokrata Fórum köztársaságielnök-jelöltje. Arra a kérdésre, hogy mi a véleménye Pozsgay nyugati körútjáról, azt mondta: van, aki Amerikában kezdi a kampányt, van aki Szekszárdon – ki-ki lehetősége szerint –, de a választásnak itthon kell eldőlnie.

A megyeszékhely Panoráma mozijában összejött közönség előtt Árva László, az MDF gazdasági szakértője tartott bevezetőt, melyből megtudhatuk, hogy részletes gazdasági programjuk nemsokára megjelenik. Ez abban különbözik más pártok ilyen dokumentumaitól, hogy konkrét intézkedésrendszer, mely minden humánus területre is kiterjed. Végrehajtható terveket tartalmaz a tulajdonreform, a monopóliumok leépítése, az infrastruktúra fejlesztése, a munkanélküliség lehetőség szerinti elkerülése, az infláció megfékezése és a külkereskedelem liberalizálása tárgyában. A gazdasági szférán túl a program az élet minden területére kiterjed.

Für Lajos bemutatkozását nagy taps kísérte. A köztársaságielnök-jelölt beszédét azzal kezdte, hogy bár már nyíltan szólhatunk a nagypolitika visszasságairól, igazi nyilvánosság csak akkor alakulhat ki, ha a rádió és televízió nem egy párt, hanem valóban a nemzet tulajdona lesz. Nagy eredmény, hogy eltemethetjük a forradalom halottait, a törvényhozásban ellenzéki képviselők kavarhatják meg az állóvizet, a hatalom a demokrata erővel egy tárgyalóasztalhoz kényszerül, s kénytelen jóváhagyni ellenzéki javaslatokat. Für Lajos felhívta a figyelmet, hogy a neheze csak most jön, mert a valódi mérföldkő az új parlament létrehozása lesz. Ebben a nemzet fog dönteni.

(folytatás a 3. oldalon)

Az MSZDP kongresszusának első napján meglepődünk: egységes, közös fellépésű küldöttség foglalt helyet a teremben. Akkor még úgy tűnt, a párt végre megszabadult a belső torzalkodásoktól, és végre azzal foglalkozik, amire történelmi küldetése rendelte, az országépítő munkával. Emellett tisztázniuk kell egy lehetséges szociáldemokrata Magyarország politikai, gazdasági, szociális és kulturális struktúráját. Ennek jegyében indult meg a munka a második napon is.

Szilágyi Gábor arról beszélt, hogy Magyarország jelenleg lebegő helyzetben van, lesodródott a szovjet birodalom széléről, de az nem jelenti azt, hogy betolták volna az Atlanti-óceán-

Csehszlovák változások?

Valószínű, hogy még az év vége előtt jelentős változások következnek be Csehszlovákiában is: a régi gárdának át kell majd adnia a helyét. Allíciólag, pontos részletekkel és nevekkkel, ezt tartalmazza az a bizalmas jelentés, amelyet az NSZK-kormány elé terjesztettek. A Bild am Sonntag közlésében nem pontosítja az általa „csehszlovák dosz-szjenak” nevezett okmány eredetét. A nagy példányszámú újságról azonban köztudott, hogy hagyományosan megbízható forrásokkal rendelkezik a belbiztonsági-hírszerző szervénél. A bizalmas jelentésből kiviláglik, hogy hamarosan leváltják a CSKP vezetését. Milos Jakes, a CSKP KB főtitkára kénytelen lesz átadni helyét a nála sokkal fiatalabb Miroslav Štěpáneknek, a prágai pártbizottság első titkárának. Az utóbbinak azonban állítólag még szembe kell néznie egy hivatalos pártvizsgálattal, amely szerint százezer márká kenőpénzt fogadott el egy nyugati vállalkozótól egy üzleti megbízás fejében.

Margaret Thatcher visszavonul?

Politikai bombaként robbant vasárnapra virradóra Londonban a The Sunday Correspondent első oldalas szalagcíme: „Thatcher távozik a következő választások után.” A miniszterelnöksésszony az új vasárnapi lapnak adott nyilatkozatában kijelentette, hogy a következő választás az utolsó lesz számára, nincs szándékában az ötödik mandátumért is megküzdeni. „Időszerű lesz, hogy valaki más vigye a fátylát. Azt akarom, hogy az égjen, ragyogva égjen” – mondta. Megfigyelők egybehangzó megítélésére szerint azonban azt is a pártvezetésre pályázó önjelölték értékre adta, hogy nem tűr el kihívást vezetésére ellen a legkésőbb 1992 júniusáig esedékes következő választások előtt.

Berlini követelések

Egymillióan vettek részt szombaton a Berlin belvárosában rendezett tüntetésen és nagygyűlésen. A megmozdulást szervező színészek célja a gyűlékezési és sajtószabadság melletti kiállítás volt.

A hatalmas tömeg számtalan plakáton fejezte ki elégedetlenségét a fennálló állapotokkal, az NSZEP vezető szerepével.

Az Új Fórum szóvivője olyan válaszokat sürgetett, ahol jelöltek és programok közül lehet titkos szavazással választani, és nem csúszik hiba a leadott szavazatok összeszámlálásába. Nagy tapsot aratott beszédével Manfred Gerlach, a Német Liberális-Demokrata Párt elnöke. Sürgette a kormány azonnali lemondását. A nagygyűlésen felszólalt egy FIDESZ-tag is. Azt mondta: „Közép- és Kelet-Európa népeinek közös jellemzője a szabadság és a demokrácia utáni vágy. A közös európai ház fölépítése csak demokratizált államokkal lehetséges, éppen ezért radikális reformokra van szükség a keleti tömb valamennyi országában.”

Szovjet reformború

– A gazdasági reform gondolata igen lassan tör utat a szovjet lakosság körében, és az emberek nagy többsége csak hosszú távon reméli a kilábalást a súlyos helyzetből – ezt tükrözi a szovjet szakszervezetek kutatóintézetének felmérése.

A közelmúltban országszerte mintegy ezerkétszáz személyt kérdeztek meg a Szovjetunió kisebb és nagyobb városai-ban. Az emberek több mint kilencven százaléka az ország gazdasági helyzetét rossznak, válságosnak tartja. A következő évtizedben nem is remél változást. Míg a többség véleménye szerint a helyzet lényegesen romlott az elmúlt két-három évben, az egyéni életszínvonal csak a megkérdezettek tizenegy százalékánál stüllyedt. A még mindig szokatlan sajtónyíltság, amellyel a Szovjetunióban beszámolnak a rossz hírekről, jelentősen formálja az emberek tudatát.

Kelet-Európa volt a gondolatébresztő?

A The Sunday Times szerint az amerikai elnök lengyelországi és magyarországi látogatását követően határozta el, hogy találkozót javasol Mihail Gorbacsov szovjet államfőnek, és azt még azon frissiben, júliusban szövetségesei értésére adta a fetek párizsi csúcsértekezletén.

„A lengyelek, a magyarok és a szövetséges vezetők, akik George Bush-sal tárgyaltak, egybehangzóan azt mondták neki: nagy horderejű változások mennek végbe a vasfüggöny mögött és azok megvitatására találkozni kellene Mihail Gorbacsov elnökkel” – írja a brit lap, hozzáfűzve, hogy az elnök beiktatása óta ugyanezt hallotta odahaza is kongresszus bírálótól. Az elnök útban hazafelé Párizsból, a repülőgépen megírta levelét, amelyben elő-csúcstalálkozót javasolt a szovjet vezetőnek. Mihail Gorbacsov augusztusban pozitív választ adott.

A lap kiemeli, hogy a dolgok alakulásában kulcsszerepet játszott a wyomingi szovjet-amerikai külügyminiszeri megbeszélés során tett szovjet engedmény a „csillagháború” kérdésében. „Ez végképpen meggyőzte az elnököt és külügyminiszterét, hogy Mihail Gorbacsov olyan politikus, akivel lehet tárgyalni. Megerősítette vélekedésüket az a visszafogottság is, amellyel a szovjet vezető a lengyelországi, magyarországi és kelet-németországi, már-már forradalmi fejleményekre reagált” – írja az újság.

A szerző a továbbiakban kifejti, hogy a kelet-európai változások szovjet kezelésének elismerésén túlmenően aligha fog az amerikai elnök valamiféle „nagy tervet” előterjeszteni a hidegháború utáni Európa jövőjéről. Megjegyzi azt is: „A Bush-kormányzat a pálya szélén ül, megtapsolja a demokrácia felé történő mozgásokat, de valójában nincs kelet-európai politikája a kilencvenes évekre. Am ez nem meglepő, hiszen senki másnak sincs”.

„A történelem tanúsága szerint a szuperhatalmak domináns szerepe nélkül Európa valójában Pandora szelencéje. Erre ébresztette rá az amerikaiakat múlt héten két kelet-európai reformernek, Pozsgay Imre magyar köztársaságielnök-jelöltnek és Mikolaj Kozakiewicznek, a lengyel parlament alsóháza elnökének a látogatása” – állapítja meg a The Sunday Times. Példaként hozza fel Pozsgay Imrének a Varsói Szerződés és Magyarország viszonyáról feltett kérdésre „vidáman és félvállról” adott választát, amely szerint a probléma legjobb megoldása mindkét blokk megszüntetése és hogy „az ezredfordulóra végre kellene hajtani Európa demilitarizálását”.

„George Bush elnök egyetlen konkrét utalást tett Európa jövőjére, mondván, hogy ő maga nem aggódik különösebben a német újraegyesítés perspektívája miatt. Még szerencse, hogy ezt nem ismételte meg lengyel vendége előtt” – írja a The Sunday Times. Az újság megjegyzi: amikor erről a kérdésről faggatták, a lengyel parlament alsóházának az elnöke emlékeztetett a náci páncélos hadosztályok 1939-es támadására, és egyben a szovjet csapatok Lengyelországban maradása mellett foglalt állást. Magyarozatként hozzáfűzte: „Jelenlétük a németek miatt megnyugtató számunkra”.

„Valószínűtlen, hogy Bush és Gorbacsov ilyen problémákkal foglalkozik majd az első találkozáson. Az amerikaiak arra számítanak – hacsak Mihail Gorbacsov nem húz elő valami meglepetést az aktatászkájából –, hogy az előcsúcs eredménye reményteljes és kellemes hangvételi közlemény lesz, amely üdvözli a hidegháború végét, és a két nagyhatalom szorosabb együttműködését ígéri” – vélekedik a vasárnapi lap.

A VILÁG HÍREI

– Klürült szombat délutánra a prágai nyugatnémet nagykövetség, nem tartózkodik már a misszió épületében gyakorlatilag egyetlen NDK-áttelepülő sem. A nap folyamán a követségről mintegy száz autóbussz állította az NDK-állampolgárokat a Prága-Liben pályaudvarra, hogy kiutazzanak az NSZK-ba.

– Időpontbell nézeteltérések hátráltatták a nicaraguai kormány és a fegyveres ellenzéki erők jövő hétre tervezett New York-i találkozásának megtartását. A találkozó egyetlen témája a kontrák lefegyverzése lesz – jelentette ki Daniel Ortega.

– Amerikai részről soha nem volt ilyen nagyfokú érdeklődés Magyarország iránt, a kormány illetékes szakemberei naprakész információkkal rendelkeznek. Ilyen mértékű rokonszenv sem volt még tapasztalható Magyarországra iránt” – hangoztatta a magyar sajtó tudósítói előtt Kovács László külügyi államtitkár. „A javaslatainkra adott amerikai választ a megértés, a kedvező és jóindulatú megközelítés jellemezte.”

– A kambodzsai hírgyűnökség cáfolta, hogy a védelmi minisztérium hadiállapotot

léptetett volna életbe a Thaifölddel határos Battambang tartományban, ahol a kormányellenes felkelők katonai sikereket érnek el.

– Az ENSZ Biztonsági Tanácsa mélyeséges aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy a Dél-Afrikai Köztársaság a napokban – éppen a namíbiai választások küszöbén – hamis vádakot hozott fel a Délnyugat-Afrikai Népi Szervezet (SWAPO) ellen. Botha dél-afrikai külügyminiszter szerdán azzal vádolta a SWAPO-t, hogy fegyveresei angolai területről behatoltak Namíbia északi részére és ott összpontosították erőiket.

– Jerevánban szombaton megnyílt az örmény nemzeti mozgalom alapító kongresszusa. A kilencszáz küldött – hétfőig tanácskozik, megválasztja a vezető testületeket és elfogadja a mozgalom programját.

– A prágai Práce című szakszervezeti lap hangoztatta, hogy Csehszlovákia kártérítési igényének az érvényesítése bonyolult kérdés lesz, mert „a 1977-es szerződés kifejezetten nem szabályozza a kártérítés kérdését olyan esetben, amikor valamelyik fél nem végez el egyes munkálatokat.”

– Elutazott Budapestről az Európa Tanács küldöttsége, amely Anders Björck ve-

zetésével az Országgyűlés elnökének meghívására tett látogatást hazánkban.

– A libanoni parlament vasárnap délután René Moavad hatvanéves maronita keresztény politikus személyében megválasztotta az ország kilencedik köztársasági elnökét.

– Koszovóban folytatódnak az albánok tüntetései, amelyeket az váltott ki, hogy a Titova Mitrovica-i bíróság megkezdte az autonóm tartomány volt albán nemzetiségű pártvezetője és társai politikai perének tárgyalását. A biztonsági és rendőralakulatok rendre beavatkoznak és szétverik a tiltakozó megmozdulásokat.

– Befejeződött az Európai Szakszervezeti Együttműködési Konferencia második ülészaka, amelyet a szakszervezetek és a politika viszonyának kérdéseiről a Független Szakszervezetek Demokratikus Ligájának szervezésében Budapesten tartottak. A küldöttek határozatban ítélték el a szakszervezetekre gyakorolt állami nyomás minden formáját, s azt, hogy a szakszervezeteket bármely politikai párt a saját céljai érdekében használja ki.

Fegyverzetcsökkentés

– Az európai területen elhelyezett szovjet fegyverzet 7120 harcokcsival, 2964 tüzérségi fegyverrel és 735 harci repülőgéppel csökkent. A nyugati és a déli hadseregcsoport kötelékéből kivontak és feloszlattak három páncélos hadosztályt és egy légiezredet. Az adatok a szovjet fegyveres erők vezérkarának összegző jelentésből származnak. A csökkentések elsősorban a mozgékony hadművelési eszközöket érintették, kisebb lett általuk a szovjet haderők támadóképesége. Jelentősen megnöttek viszont a védelem, különösen a páncéloselhárítás lehetőségei. A fegyverzetcsökkentés kiterjedt a távol-keleti térségre is. Egy páncélos hadosztályt, három légvédelmi dandárt, egy légihadosztályt, egy légiezredet és három önálló helikopteralakulatot vontak ki Mongóliából. A folyamat csapatcsökkentést is jelent. November 1-jéig mintegy 235 000 fővel lett kisebb a szovjet hadsereg személyi állománya. Leszereltek 65 000 tisztet és több mint 20 000 tiszthelyettest. Területi-szervezeti változás is volt: megszüntettek két katonai körzetet, a közép-ázsiai és az uralit.

Lesz-e szociáldemokrata feltámadás?

(folytatás az 1. oldalról)

De ez az alig félórás vita csak a jég-hegy csúcsa volt. A folyosókon már kora délelőttől köröztek egy angol nyelvű röplapot, melynek lényege: valakik új szociáldemokrata pártot kívánnak alakítani. A vihar Ruttner György felszólalásakor tört ki. Mondandóját azzal kezdte, hogy a szónoki pulpitusról a földre hajította a Heti Világ gazdaság legutóbbi számát, azt kérdezvén, miféle demokrácia az, melynek jegyében egyik párttag a másik személyéről úgy nyilatkozik, ahogy Petrasovits Anna tette a vele készített interjúban. Reformkommunista intézőnyósnek nevezte Ruttner, akit véleménye szerint ki kell zárni a pártból. Szóba került holmi eltűnt tízmillió is. Ezután Ruttner bejelentette, új pártot alakít. Kivonult a teremből mintegy harminc követőjével. (Nem tudni, vajon az öt követők kaptak-e erre felhatalmazást a delegáló alapszervezetektől?) A botrányos jelenet után Karsten Voigt, a nyugatnémet SPD meghívott képviselője kért szót. Arra intette a magyar szociáldemokratákat, őrizzék meg az egységüket, s csupán azért, mert egy kérdésben kisebbségben maradnak, ne váljanak ki a pártból.

Dél körül zárt ülést rendeltek el. Csupán annyi szivárgott ki, hogy azon a párt vagyonáról (autók és irodaház?), továbbá személyi kérdésekről esik szó. Több vidéki küldött kijött a teremből, s egyikük kijelentette, addig nem megy vissza, míg újra be nem kapcsolják a televíziókat, melyek a csarnokban lévők számára is láthatóvá teszik, mi történik odabent. A titkoló-

zás fölösleges, csak nevetségessé válik a párt.

Az MSZDP-n belül megalakult a Szociáldemokrata Nőszövetség. Az elnök Tóth Juliannával az egyik szünetben beszélgettünk a nők egyre romló helyzetéről.

– Gyorsan felismertük, hogy a nőmozgalmnak nagyon régi hagyományai vannak a pártban. Ujraélesztettük a szociáldemokrata nőmozgalmat, melynek gyakorlata más, mint a korábbi, a Magyar Nők Országos Tanácsa által folytatott üléselő politika. Ugyanolyan képzettség mellett kevesebb fizetést kapnak, mint a férfiak. Egyenlő munkáért egyenlő bért követelünk. A nők családban betöltött szerepét sem méltányolják a férfiak. Pedig gondoljunk csak bele: a nők is ledolgozzák a maguk sok-sok óráját, s aztán jön a háztartás. Mit tennének a férfiak, a „családfők”, ha minden hónapban egy háztartási alkalmazottnak kellene több ezer forintot ezért kifizetni. Ez a munka érték, azt szeretnénk, hogy a család maga dönthesse el, munkát vállaljon-e az asszony vagy otthon maradván gondoskodjon az övéiről.

– *Mint a magyar közéletben általában megfigyelhető, a nők e pártban sem jutnak arányuknak megfelelő súlyhoz.*

– Elegendő van a szokványos ígéretek közül. A nők méltóságáért harcolunk, ez egyben azt is jelenti: a férfiakért is küzdünk. Ezt érzik a szociáldemokrata férfiak is. Szeretnénk, ha Petrasovits Annát a kongresszus beválasztaná a vezető testületbe. – csik –

Cigánypárt alakult

Míg az MSZDP egy bérelt székben tartotta a XXXVI. kongresszusát, egy másik szociáldemokrata párt is ülésezett. Igaz, szerényebb körülmények között, de ehhez ők már hozzászórtak. A Józsefvárosban gyűltek össze országos értekezletre a Magyarországi Cigányok Szociáldemokrata Pártjának küldöttei. A pártnak jelenleg mintegy ezerkét száz tagja van. A demokrácia szabályait nem mindenhol betartó rendezvény résztvevői közfelkiáltással kongresszussá nyilvánították magukat. Farkas Pál, a párt szóvivője elmondta, hogy egy olyan jóléti társadalmat akarnak, melyben a cigányok is képesek megtalálni a helyüket. Hogy a párt képes legyen megfelelni feladatának, elhatározták az alapszervi titkárok szervezett politikai és kulturális továbbképzését. Nem mennek el szó nélkül a legnehezebb körülmények között élő cigányok ügye mellett. Az a tervük, hogy az alapszervezetek segítségével a helyi tanácsoknál képviselők flyen társaik érdekelt. A pártnak szándékában áll segítséget kérni a Szocialista Internacionálétól.

Még egységesen

Fotó: Kapitány

A harmadik nap

Az MSZDP kongresszusa vasárnap délelőtt a párt vezető testületeibe jelölt személyek ismertetésével folytatta munkáját. A szombaton késő estig tartó zárt ülésen elfogadták a párt szervezeti szabályzatát, s vasárnap reggel 630 küldött volt jelen a kongresszuson. A jelölőlistákról tovább folyt a vita, amelyet titkos szavazás követett. Ezután előadásokban a párt múltját és jelenét rajzolták fel. Bácskai Sándor kiemelte: ha valaki az MSZDP tagja volt, még nem jelentette azt, hogy kommunista, sokan félelemből, egzisztenciális okokból léptek be. „Nincs jogunk ezeket az embereket eltaszítani. Fel kell világosítani őket tévedésükről, s át kell őket nevelni”.

A kongresszus után a párt legfőbb feladata a szervezetek politikai irányítása, felkészítése az országgyűlési és a helyhatósági választásokra. Az MSZDP 36. kongresszusa – két tartózkodás mellett – határozatot fogadott el, miszerint a párt a szociáldemokrata értékek egyetlen magyarországi képviselőjeként kíván a Szocialista Internacionálé tagja lenni. Ezért tiltakozik az ellen, hogy a szociáldemokrata értékeket szavakban kisajátí-

tó bármely más magyarországi párt a Szocialista Internacionáléba felvételt nyerjen.

A küldöttek elfogadták, hogy a párt emelje fel szavát Nicolae Ceausescu politikája ellen. Leszögezték azt is, hogy a magyarországi szociáldemokrácia megdöbbenéssel kíséri figyelemmel a Csehszlovákiában zajló eseményeket. A párt erkölcsi kötelessége, hogy erejéhez mérten segítse az emberi szabadságjogokért, a demokráciáért küzdő csehszlovákiai erőket. Elvárja, hogy a csehszlovák kormány tartsa be az általa is aláírt nemzetközi emberi jogi szerződéseket, tartsa tiszteltben az ország alkotmányát. A november 26-i népszavazáson az MSZDP aktívan részt vesz. Tagjait és az egész magyar népet arra kéri, menjenek el szavazni, és szavazzanak igennel mind a négy kérdésre. A munkásország és a munkahelyi párt szervezetek ügyében erősítsék meg, tegyék visszavonhatatlanná az Országgyűlés döntését. Úgy vélik, hogy az uralkodó párt utódszervezeteinek is el kell számolniuk vagyoniukkal. A határozat leszögezi: csak a szabad választások után legyen a köztársaságielnök-választás.

Narancssárga és sötétkék

Kétnapos választási konferenciát rendezett Budapesten a hét végén a FIDESZ. Tirts Tamás választási kampányfőnök elmondta, hogy a konferencián az országban jelenleg működő 113 FIDESZ-csoport mindegyike képviseltette magát. A résztvevők egyetértettek abban, amit a FIDESZ 1989 januárja óta hangoztat, hogy a szabad parlamenti választások jelentik majd a döntő fordulatot az állampárti diktatúra felbontásában. Epp ezért már most meghatározták a felkészülés legfőbb elveit, és sikerült kijelölni a helyi szervezetek kampányszervezőit, különös tekintettel a megyékben folyó munkára. Ugyancsak megállapodtak a választási szimbólumokról, s arról, hogy a FIDESZ színei a narancssárga és a sötétkék lesznek, amelyek jelképezik a szervezet liberális beállítottságát.

Élelmiszergazdaságunk – jövőre

– Egyre jobban körvonalazódnak az élelmiszergazdaság jövő évi szabályozásának elemei.

A MÉM szerint a felvásárlási árak a jelenleginél nagyobb mértékben válnak szabaddá. Az étkezési búza és a fehér kenyér és a 2,8 százalékos zsírtartalmú tej marad hatósági árfórmában, minden más mezőgazdasági termék szabadárú lesz január 1-jétől. A piac és az árak szerepének növelése érdekében a termelési támogatások nagyobb része 1990-ben megszűnik. Változatlanul fennmarad a húsmarha-, a borjú-, valamint a juhtenyésztési támogatás a kedvezőtlen adottságú területek üzemeinél.

Beruházásaikhoz a jövő évtől kezdve a nagyüzemek mellett, az egyéni vállalkozók és a kistermelést folytató magánszemélyek is kérhetnek támogatást. A MÉM az 500 ezer forint árbevételig terjedő adómentességet a jövőben is fenn akarja tartani.

Für Lajos Tolnában

(folytatás az 1. oldalról)

Az MDF-nek itt senkivel semmilyen koalíció nem kell. Ne egy pártközpontnak, hanem az Országgyűlésnek engedelmességen a polgár. Ez a polgár azonban kérhesse is számmon a döntések megvalósítását.

Kifejtette, hogy új alkotmányra van szükség. Véleménye szerint a választások utáni – minden bizonnyal – koalíciós kormány fog igazán véget vetni a kommunisták egypárti diktatúrájának. A „lenti demokráciát” az önkormányzati rendszer megvalósító helyhatósági választások teremthetik meg. Itt fontosak az 1949 előtti hagyományok, az európai eredmények. Meg kell szüntetni a hatalmas „központi lu-

kas kalapot”, hogy a pénz java része az azt előállítóknál maradjon.

Nagy feladat lesz a hatalom által sikerrel depolitizált és megfélemlített, lelkiileg megbetegített ország talpra állítása, a közöny leküzdése, a közérkölcsök rendbehozatala, a honi és a külföldi magyarság megmentése.

Für Lajos szólt arról is, hogy fontos kérdés nemzeti függetlenségünk megteremtése. Felelősségünk e téren nagy, hiszen minden szomszédos néppel korrekt kapcsolatokra kell törekednünk. A Magyar Demokrata Fórum már ki tudta alakítani saját karakterét, és akár kormányzásra is kész erőként áll a nyilvánosság előtt.

Az MDF jelöltje befejezéstül elmondta: történelmi időket élünk, s Móríc Zsigmond Erdély trilogiájából reménykedve idézte Bethlen Gábor szavait: „Nagy időkben nagyok a lelkek.” (Az elnökjelölt Tolna megyében Pakson, Szekszárdon, Hőgyészen és Dombóváron mutatkozott be.

Gacsályi József

A Magyar Liberális Párt nyilatkozata

A megalakult Magyar Liberális Párt választmánya az alábbi nyilatkozatot teszi közzé:

Magyarország politikai, társadalmi és gazdasági válsághelyzete a demokratikus ellenzék kezdeményezései és az átalakulás részeredményei ellenére – megfelelő kezeltetés hiányában – változatlan. A vezetésre hivatott kormány (néhány pozitív intézkedéstől eltekintve) ténylegesen nem képes megszabadulni az elmúlt 40 év beidegződéseitől; illetve az is kérdéses, hogy ki gyakorolja ma Magyarországon a hatalmat: a kormány(?), az Országgyűlés(?), avagy a még létező apparátus(?).

Tény, hogy a nemzet progresszív erői jelentős eredményeket mutathatnak fel szervezetségükben és politikai tevékenységükben. Az, hogy Magyarországon – igaz, a kölcsönös bizalmatlanság jegyében és csonkán – konszenzus jött létre a szembenálló erők között; majd hogy kikiáltották a köz-társaságot; valamint, hogy elfogadható párt- és választójogi törvényt alkotnak meg, illetve hogy reális esélye ígérkezik a demokratikus átalakulásnak – a hatalom ellenállásával szemben valójában ezen szervezetek kemény küzdelmének tulajdonítható, amelyben az állami és politikai vezetés reformszárnya partner volt. Mindazonáltal úgy látjuk, hogy a totalitárius állami és gazdasági struktúra lebontása korántsem fejeződött be, s további eltökélt harcot kell folytatni azokkal szemben, akik (látszólag politikai és ideológiai meggyőződéstől függetlenül) továbbra is privilégiumokkal járó pozícióik megtartására, egyéni hatalmuk átmentésére törekszenek, illetve akiknek megnyilatkozásai legalábbis kétségeket ébresztenek. Emellett nem csekély politikai veszélyként ismét szerveződni kezdett a kommunista diktatúra kontinuitását vállaló dogmatikus baloldal, amely nyíltan támadja az eddigi reformfolyamat eredményeit és elutasít mindenféle demokratikus társadalmi berendezkedést.

Jelen helyzetben az ország legfontosabb tényezője, a magyar nép kiegészítőszóval állapotokat és tévoya kormányzást érez, jövőjét bizonytalanlannak látja, illetve elegendő iránymutatás hiányában nehezen tájékozódik a különböző politikai áramlatok és igények között. A Magyar Liberális Párt választmánya úgy látja, hogy az embereknek több tájékoztatásra, az országnak pedig határozottabb és koncepciózusabb válságkezelésre van szüksége. A nemzetnek joga van tudni és ismereni a kibontakozás „menetrend”-jét és – bár a fejlődés trendje nem prognosztizálható pontosan – ki kell rajzolódnia a szabad lehetőségek, a politikai mozgástér és az egyéni boldogulás körvonalainak. Mind a hatalmi, mind az ellenzéki szervezeteknek kötelességük a tényleges átalakulásnak, a politikai és gazdasági stabilitásnak legalább a reményét elültetni a nemzet tudatában.

A mai magyar politikai helyzetben mind a jobboldali (antikommunista), mind a baloldali (szociális) demagógiával valamennyi politikai szervezet viszonylag könnyen szerezhet magának híveket és a választások során szavazatokat. Ebből következően fennáll annak a veszélye, hogy az ellenzéki politikai szervezeteknek az ország vezetésére alkalmatlan képviselői politikai hatalomhoz jutnak.

A jelzett veszélyekkel szemben az országnak olyan politikai vezetőkre van szüksége: akik nem járták le magukat és tekintélyüket az ország válságának előidézésében játszott, akár minimális szerepükkel, és akik nem élnek vissza a magyar demokratikus intézményrendszer – még valószínűleg sokáig meglévő – hiányosságaival és törékenységgel; ellenben, akik erkölcsi tartásukkal és szakmai felkészültségükkel képesek lesznek összhangba hozni a társadalom igényeit a körülmények adta lehetőségekkel, illetve akik megfelelő alázattal szolgálatnak tekintik a politizálást és a hatalomgyakorlást. A demokratikus ellenzék sorában magunk is megtaláljuk veljünk azokat a hiteles személyiségeket, akik az ország kormányzását átvehetik, s emellett a kül- és belpolitikai szituációt is a legmegfelelőbbnek érezzük a rendszer- és struktúraváltás megvalósítására.

Szükségesnek tartjuk azonban leszögezni, hogy az elért eredmények babéraján megpihenni még sokáig nem lehet, még „munkálkodni kell” és legalább átmenetileg félretéve az egyéni és párterdekeket – mindenekelőtt kell törekedni arra az egységre, amely az eddigi sikereket meghozta. Egy pirruszi győzelembe a nemzet belerokkanna. Ma nem az a legfőbb kérdés, hogy melyik párt kerül hatalomra, hanem az, hogy akik hatalomhoz jutnak, azok uralkodni akarnak-e vagy a nemzetet szolgálni. Elvárjuk valamennyi politikai szervezettől és politikustól, hogy az elkövetkezendő időben (amely méltán nevezhető a nemzet sorsfordulójának) tisztán fogalmazzanak, és megfelelő személyeken keresztül jelenjék meg határozott programjuk, s e programokért felelősséget is vállaljanak.

Elhatároljuk magunkat mindazoktól a pártoktól, személyektől és törekvésektől, amelyek (akik) a nép által számukra juttatott hatalmat uralkodásra vagy egyéni célokra kívánják használni. Támogatunk viszont – bár a választásokon jelöltek nem állítunk – minden olyan hiteles politikust, aki az egész magyarsággal szembeni alázattal, a kívánatos elkötelezettséggel, megfelelő erkölcsi tőkével és programja következetes végrehajtása esélyével indul a politikai küzdelemben.

Budapest, 1989. november 4.

A Magyar Liberális Párt választmánya

Mint fában a szú

Fehérek közt egy kelet-európai zöld autó várakozott október 20-án a budapesti Zrínyi utcával szemben a Roosevelt téri autóparkolóban. Gazdája a két órás elfoglaltsága idejére annak rendje-módja szerint kifizette az óránkénti 12 forintos (összesen 24 forint) parkolási díjat, és megtoldotta a szerény fizetése szerinti borralalóval. Még reggel volt és nyugalom, mikor a Dunának háttal, ferdén befarolt az egyelőre tágas helyre, majd delelő felé küszött a Nap, mikor visszatért, hogy sürgős munkáját befejezendő, gépkocsival az irodájába robogjon. Ekkor már két sűrű sorban állt előtte, mellette a kelet-európai járgányok hada. Egy kétütemű pedig járó motorral azt zakatolta, hogy dam-dam, indulj már, de rögvést, mert kell a hely. A zöld autó igyekvő tulajdonosát a parkőr is sürgetőleg vezényelte: „jobb-bal, szedd alá, csavard vissza, mit csinálsz, eltűnhetnél...” Az autók tömege ott egyhelyütt sűrűbb volt, mint előző nap a kód a kelet felé vivő országúton. Csekély milimétereken múlt az autó épsége. Azután puff: a hátsó ajtó végül is nekisurlódott egy bal oldalt kidudorodó lökhárítónak és jökora hosszúságban behorpadt. A parkőr ekkor odament a két órával azelőtt 24 forint plusz borralalót leszurkoló autóshoz és feddőleg szólott: „Vezetni a tanfolyamon kell megtanulni”. Ezek után néhány fehér autós segítségével megemelték és arébb lódtották a szorosban bal oldalt, behúzott kézfékkal álló fehér színű kelet-európai járgányt, minekutána a zöld nagy nehezen kimoszduhatott a holtpontról. A tulaj ekkor egy merész kérdéssel hozakodott elő: – A kárt néztem ön, derék parkőr úr fogja kifizetni? – Sietek! – így a válasz. – És induljon végre maga is! Nem látja, hogy türelmetlenül várnak a helyére?!

– Előbb árulja már el – húzta nya-

kát a vállába a megszeppent autóvezető –, miért zsúfolnak össze egy ilyen kis helyen annyi gépkocsit, hogy ne lehessen biztonsággal elhagyni a várakozásra szolgáló területet?

– Ezt a vállalattól kérdezze! – rikantotta korát meghazudtoló eréllyel és jelentőségelteli pillantással a „készpénzes parkolóhely” szikár öre. – A bevételt ott inkasszálják.

A vállalat, vagyis a fővárosi garázsipar hosszas tárcsázás után, mi nem csekély időbe és további telefonkiadásokba telt, végre vonalvégre került. Benedek Bálint, a parkolási osztály vezetőhelyettese európai stílusban kezdte a szóbeli panaszra adott szakvakba foglalt magyarázatot: – A PARKOLÓJEGY (B NO 872776 és B NO 872778) ŐRZÉS NÉLKÜL tudnivalóinak 4. pontja szerint „A parkolási idő alatt a gépkocsiban bekövetkezett kárért (rongálás, lopás stb.) anyagi felelősséget nem vállalunk.” – Aki vezette az autót, azé a kár, mint „rongáló”.

A zöld autó tulajdonosának arca ekkorra már lilában is játszott: – Az világos, hogy a kár az enyém, de mennyi ebből az önök felelőssége, akik – úgy tűnik – csak a bevételre utaznak.

– Ja, kérem, a jólétre utal, hogy ennyi az autót és azoknak ugyebár (amíg nem kerülnek roncsstelepre) valahol állniuk kell!

Visszagalapálhatatlan érvek! A zöld autó kárvalott birtokosa erre azt mondta magának: – Egye rozsdá, legálabb ennyiben közelsünk a Nyugathoz! Allítólag Bécsben már nem is számít pedigrés autónak, amin nincs parkolóhelyen szerzett csík és horpadás. Tehát mi is kezdjük magunkon, azaz autóinkon viselni az Európához tartozás ezen jegeit. A parkolási viszonyok tekintetében már csaknem az európai „kulturánál” tartunk!

Pál Zsuzsa

Adó-folyószámlák kiküldése

Az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal fővárosi és megyei adófelügyelő-ségei a napokban megkezdtek az adó-folyószámlák kivonatainak kiküldését. A folyószámlák kiküldésének alapvető célja, hogy tájékoztassa az adózó állampolgárokat arról, a számítógépes nyilvántartás szerint milyen mértékben tettek eleget kötelezettségeiknek. Folyószámlát csak azok az egyéni vállalkozók (kisiparosok, kiskereskedők), a személyi jövedelemadó mellett ÁFA-t is fizető magánszemélyek és személyi jövedelemadót fizető magánszemélyek kapnak, akiknél az APEH nyilvántartásai alapján az 1989. augusztus 31-i adatok szerint 100 forintnál nagyobb adófizetési hátralékot vagy adótűlfizetést állapítottak meg valamelyik adónemben. Az eltérések tisztázása közös érdek, a folyószámlák megküldésével lehetőséget kívánnak biztosítani az eltérések közös rendezésére. Az állampolgárok személyesen is felkereshetik az APEH-et, vagy a folyószámlához csatolt egyeztető lapot postai levélként visszaküldhetik az adófelügyelőségekhez. A tapasztalatok szerint az eltérések leginkább abból származtak, hogy az adózó ugyan teljesítette befizetését, de azt rossz számlára utalta. Gyakran az adót befizették ugyan, de az önbevallás nem érkezett meg a területileg illetékes adófelügyelőségekhez. Számos esetben nem tüntették fel a személyi számat, vagy hibásan írták be. A negyedik ok, hogy gyakran nem az adónemnek megfelelő számlára történt a befizetés, például az ÁFA befizetésére szolgáló számlára fizették be a személyi jövedelemadót. Országosan több tízezer személy fog az elkövetkező napokban ilyen adó-folyószámla kivonatot kapni. Az adózók először vessék össze a folyószámlán szereplő adatokat saját bizonylataikkal, nyilvántartásukkal, és amennyiben eltérés van, a folyószámla kézhezvételétől számított 30 napon belül forduljanak az illetékes adóhatósághoz. Az adó-folyószámlák kiküldésének célja az esetleg felmerült eltérések tisztázása, és nem a felelősségrevonás. Az APEH a késedelmi pótlék felszámításától mindaddig eltekint, amíg a kiküldött kivonatok alapján az adó-folyószámlákat nem egyeztetik.

A későbbi korok gazdaságtörténeti meg fogják állapítani, hogy Magyarországon a nyolcvanas évek végén, a kilencvenes évek elején soha nem látott lendületet vettek a vállalkozások. Egyre nagyobb összegek forogtak kockán, egyesek – főleg a kezdeti időszakban – sokat nyertek, mások sokat veszítettek. Hosszú és keserves folyamat volt, amíg a kisebb-nagyobb összegekkel rendelkezők megtanulták: a piacnak kőkemény törvényszerűségei vannak. Nemcsak az nyer, aki mer, hanem aki számít és jó előre kiszámol.

Előre másfél milliót

Mondják, hogy valamikor egy jó építési vállalkozó három házból összepórolt egy negyediket (ma már állítólag csak tizből lehet a tizenegyediket). Ha tényleg ügyes volt, a munkáját is tudta úgy szervezni, hogy állandó és megbízható stábjá lesz, mindig legyenek „mozgósítható” szakemberei. Talán e két momentumban lehet tetten érni a „szocreál” vállalkozó anyagi és emberi érdekeltiségeit. No persze a legkörültekintőbb vállalkozó is belebotlik időnként valami kellemetlen dologba, ami neki kellemetlenség, másnak viszont lehet, hogy egyenesen sorcsapás.

Építkezni az ember egy életre szokott, nem csoda hát, ha Halasi Gábor is szinte tragédiaként éli meg a vele történeteket. Halasi 1988 júniusában bízta meg Pécs, Táncsics Mihály u. 76. szám alatti családi házának felújításával a Sebestyén Gyula és Laczkó Béla nevével fémjelzett Lakásépítő Mérnöki Iroda Gmk-t. Egyösszegű megállapodásukban rögzítették: 1989. május 1-jén kész lesz a „kocsi”. Az 1,7 millió forintos vállalási összegből Halasi rögtön „kipengetett” 1,5 milliót – mint

Kinek van igaza?

Egy építkezés stációi

később kiderült: vesztére... Ezzel csak későbbi kálváriáját alapozta meg.

Igy utólag erősen valószínűsíthető, hogy a Laczkó-féle gmk. részéről amolyan „könnyű téli munkának” indult a dolog, amivel alvállalkozók a holt szezonban is el tudnak bíbelődni. A bomba aztán ez év tavaszán robbant, amikor esedékessé vált a fennmaradó 200 ezer forint kifizetése. Halasi Gábor ugyanis közölte a vállalkozókkal: amit eddig végeztek nem ér másfél millió forintot, így hát tovább – nem fizet...

A látszat – kétségbeejtő

Az igazsághoz tartozik, hogy Halasi időközben megrendelt a szerződésben nem rögzített munkákat is Sebestyénétől. Ezek egy melléképület fűtésének beszerelését és más munkákat jelentettek, valamivel több, mint 160 ezer forint értékben. Ellenszolgáltatásként viszont – szintén szerződésen kívül – majdnem ugyanekkora összegben anyagokat is vásárolt az építkezés folytatásához.

Ami ez után következett, szinte krimibe illő. Halasi kétségbeesetten bizonygatta: amit a Laczkó-Sebestyén duó rá akar szólni másfél millióért, az egy fabatkát sem ér. A munkák egy része nincs elvégezve, olyan tételeket is felszámítottak, aminek nyoma sincs az épületen, amit pedig befejeztek, hát abban sincs sok köszönet. A látszat

Halasi érvei mellett szól – még ma is, hiszen az építkezés tavasz óta gyakorlatilag leállt. A bejárati ajtón befújnak az egyre hidegebb őszi szelek, az amúgy szép márványpadozatban szintkülönbségek vannak, az ablak-szárnyak silány fájából máris nagy darabok hiányoznak, a méregdrágán vásárolt csempék színe összekeverve, az épület előtti járda máris repedezett (mi lesz, ha jönnek a fagyok?), a műkö lábazat kritikán aluli kivitelezésű, a tető hiányos; a tetőszigetelés csak el van kezdve (nem oda való anyaggal!)... Az összkép szerint most kellene kezdeni a felújítást.

Tudtam, hogy baj lesz

Halasi Gábort természetesen megviselték az elmúlt hónapok fejleményei. Egyre türelmetlenebb családjával, barátaival és már nem hisz senkinek. Jöhet már a legmenőbb alvállalkozó, azt is bizalmatlansággal fogadja, de ilyen előzmények után talán nem is csoda.

– Halasi egy örült – sommázza véleményét Laczkó Béla. – Nem is kellett volna elvállalnunk azt a munkát, tudtam, hogy csak baj lesz belőle. Halasi már mindenkit elzavar, nem tudok kit odaküldeni.

Vitázokni próbálok.

– En láttam az épületet, valóban a szakszerűtlen munkavégzés nyomai látszanak rajta. A tető beázik, nem a

technológiának megfelelő a szegélycserepezés...

Laczkó úr közbevág.

– A tetőcserepezés is olyan, ahogy a nagykönyvben meg van írva! Ami most szakszerűtlen munkavégzésnek tűnik, annak egy részét Halasi Gábor tette tönkre. Többet egy kapavágást sem csinálunk azon a házon. Elszámolunk és kész!

Laczkó úr komolyan fel van háborodva. De – furcsa helyet – vélhetően akkor is fel lenne, ha a másik oldalon állna, azaz, ha ő lenne az építető. Nyilván neki is okoz majd egy-két álmatlan éjszakát – az elszámolás után is – a tanulságok keresése. Talán – enyhén szólva – mégsem a legjobb szakembereit küldte a Táncsics Mihály út 76. számú házhoz. Talán mégsem az építető „örült”, hanem mértéken felül elégedetlen a gmk. munkájával, s talán joggal...

Hogy így van-e, nemsokára kiderül, mivel néhány napja közjegyző által kijelölt (pártatlan) hivatalos szakértő járt a helyszínen és felmérte az eddig elvégzett munkákat, amelyek egy később megegyezés – vagy per – alapjával szolgálhatnak.

Egy biztos: ha valamit elvállal az ember (főleg, ha hivatásszerűen vállalkozó), jó ha számol a lehetséges következményekkel. Tisztes hasznot kalkulál és mindenben aláveti magát a megrendelő óhajainak. Mert ha segít az ég és tényleg lesz piac édes hazánkban, hát csak az a vállalkozó fog megélni, aki nem a megrendelőben keresi a hibát. Mert – talán ez lehetne a szolgáltatóipar „első törvénye” – a megrendelőnek mindig igaza van... A „második törvényt” pedig nyilván mindenki kívülről fújja: ha mégsem lenne igaza...

Lékó Sándor

SOK KIS APRÓ

(ÉS NAGYOBB)

takargatni való...

Tudja Ön, hogy lehet a lehető leggyorsabban találkozni az egyébként igen elfoglalt vállalati és intézményi első számú vezetőikkel? A válasz igen egyszerű: be kell jutni valahogy a vezetőségük alatt álló „birodalomba”, beszélgetést kezdeményezni az ott dolgozókkal a gondjaikról, problémáikról – s a garantált siker nem maradhat el: pillanatokon belül a főnöknél találja magát az ember. Nem szükséges az előzetes hosszas időpontegyeztetés, a titkárnők sem állhatnak az ember útjába, szóval ez a legbiztosabb módszer.

Talán kitalálták már, hogy saját magam megtapasztalta esetekről van szó. Néhány hete egy napon kétszer(!) is átéltem ugyancsak, azért is maradt ennyire emlékezetes az élmény. Dél-előtti egy üzembem, délután egy közintézményben próbáltam helyszíni tapasztalatokat és adatokat gyűjteni – hogy hol, teljesen mindegy, mert nem a konkrét hely a lényeges, hanem a jelenség –, méghozzá úgy, hogy nem a régi, az egypártisajtó által tőkélyre vitt módszert alkalmaztam, hanem „alul-

ról” kezdtem az anyaggyűjtést. Régen ugyanis mi volt a szokás? Ha az újságíró jelzést kapott arról, hogy valamely ipari, vagy más jellegű intézményben rossz a légkör vagy a gazdasági helyzet, esetleg baj van a vezetéssel, mást nem tehetett, mint hogy elzarándokolt az érintett vezetőhöz, közösen megállapították, hogy az egészből egy szó sem igaz, és minden maradt a régi.

Ma azonban már e gyakorlat követhetetlen, hiszen pontosan a lényeg, az igazság sikkad el. A másfajta újságírás azonban – mint a következőkben látható lesz – a fogadó közeg még nem alakult ki. A történet a következő: a szobán forgó két hely dolgozói egymástól függetlenül értesítetük szerkesztőségünket, hogy bizonyos problémák adódtak munkahelyükön s véleményük szerint a vezetőkkel is gondok vannak.

Az újságíró nem tehet mást, mint megpróbálja megállapítani, hogy a híresztelések igazak-e, meghallgatva természetesen mindkét fél véleményét! Az egyik intézmény vezetőjével

meg is beszéltem a találkozózt a pontos idő fixálása nélkül, hiszen mint említettem, igen elfoglalt emberekről van szó. A főnöki nyilatkozat előtt azonban megkérdeztem az igazán illetékesek, a munkások véleményét.

A reakció meglehetősen gyors és váratlan volt: mindkét helyen rendkívül rövid idő alatt – tíz, illetve húsz percen belül – „küldöttség” jött értem s szoros „örizetben” kísérték a főnökhöz, mondván, hogy náluk az a szokás, hogy az első ember tudta és engedélye nélkül senki nem kérdezősködhet belső ügyekről. (Félre ne értsék: nem valamiféle „ipari kémkedésről” volt szó, hanem arról, hogy a dolgozók hogy vélekednek bizonyos tényekről!)

Igy esett meg, hogy gyors egymásutánban pillanatok alatt sikerült bejutnom a szentélyekbe, ahol aztán már barátságos beszélgetések folytak a „vezérekkel”, hiszen a korrekt sajtó nem fejeget kíván a porba hullni látni, hanem az igazságot akarja napvilágra hozni. Az már egy egészen más kérdés, hogy ez sokak számára kínos percek okozhat, esetenként...

Eleinte mulattatott, hogy egyes intézményekben milyen remekül megoldották a felfelé tartó információáramlást és az is, hogy egyes beosztottak milyen ügybuzgalommal hajtják végre

a vélhetően szigorú felsőbb utasításokat s hogy mennyire vigyáznak főnökeik sérthetlenségére. Később azonban komolyan elgondolkodtatott, hogy vajon miért is történt mindez, mi az oka annak, hogy ilyen feltékenyen őrzik kis belső „titkaikat” s logikus megoldásként kizárólag az a magyarázat adódik, hogy akad még olyan takargatni valójuk, amit nem szeretnének nyilvánosságra hozni.

Él még az a közfelfogás ma is, hogy nem az a baj, ha valami disznóságot elkövetsz, hanem az, ha ki is derül. El múlt négy és fél évtizedünk hatása még e téren is érződik, s hogy még meddig, megjósolni lehetetlen.

A folyamatot mindenesetre felgyorsítaná, ha a sajtó az eddiginél hatékonyabban játszhatná el a társadalom élő lelkiismeretének szerepét, ehhez azonban a mainál jobb partnerekre, tisztább gondolkodású, múltú és kezű vezetők-re lenne szükség mind a gazdaság, mind a társadalom irányítói között. Hamarosan talán ezt az időt is megérjük, ehhez azonban még sok mai „főnöknek” kell nyugdíjassá, illetve vezetővé válnia.

S pontosan ezért megy oly nehezen a tisztulási folyamat nálunk.

Wagner Dezső

Politikai párt vagy érdekvédelmi szervezet? – a kettőnek ez a szembeállítás nem mindenki számára érthető. Hát nem az érdekeik védelmére hozták létre az emberek kisebb-nagyobb csoportjai a pártokat? De igen, kétségkívül arra. Csakhogy pártok esetében nem szűk szakmai vagy gazdasági érdekek az irányadók. Mégcsak nem is egy-egy népesebb társadalmi réteg vagy osztály érdekei. A párt mint az osztályérdek és csakis a szűk osztályérdek kifejezője, már a marxisták-leninisták szerint is elavult fogalom. Már az MSZMP is össznépi pártnak mondta magát, a modern nyugati társadalmakban pedig a nagy taglétszámú pártok mind néppárt jellegűek, vagyis kinyilvánították, hogy nemcsak egy-egy réteg vagy társadalmi osztály érdekeit kívánják érvényesíteni.

A politikai pártokban megformálódó érdekek nem szakmák vagy rétegek szerint különülnek el, hanem az egész társadalmat felölelő, minden fontos társadalmi problémára választ kereső politikai filozófiák, történelmi hagyományok és a mindezeknek megfelelő politikai stílusok szerint. Ezek mellett az általános rendező elvek mellett közrejátszhatnak a hatalom adott rendszeréhez fűződő kapcsolatok és személyi rokon- és ellenszenvok is.

Vajon megfelel-e a politikai párt e legfontosabb ismérveinek az a két szerveződés, mely a legutóbbi két hétben jelentkezett pártként a magyar politikai küzdőtérre? A Vállalkozó párt-

Pályatévesztés

ra és a Független Magyar Munkáspárt-ra gondolok. Ez előbbi a Kapuváron alapított gazdasági érdekvédelmi szervezetből, a Magyar Magánvállalkozók Uniójából és a debreceni Magyar Demokrata Klubból alakult, tagjai kisiparosok és kiskereskedők. A másik annak a Szolidaritás Munkásszövetségnek az átszervezéséből létesült, mely megszületésekor szakszervezetnek nyilvánította magát.

Nem vitás, hogy indokolt lehet egy független munkáspárt létrehozatala, noha a meglévő pártok mindegyike azt vallja magáról, hogy a munkásság ügyét is felvállalja. Az sem kétséges, hogy a magánvállalkozói érdekek, amelyre épp a mai gazdasági helyzetben rendkívül fontos szerep vár, a politika síkján is meg kell jelennie. De hiszen több párt hangoztatja, hogy a vállalkozók pártja is kíván lenni. No persze, senkit nem lehet kötelezni arra, hogy beérje a meglévő választékkal, és mindenkinek joga van kételkedni a pártok alkalmasságában vagy ígéreteiben. Mégis, kétlem, hogy az említett két új párt valóságosan is párttá tud válni. Főleg a Vállalkozói Párt tűnik túlságosan is szűk érdekesoportnak ahhoz, hogy átfogó és részleteiben összeillő politikai koncepcióval lépessen elő. De a független munkáspárt esetében valószínű, hogy tagjai – akár-

csak a kisiparosok, kiskereskedők – megoszlanak abban, hogy melyik hagyományos nagy politikai irányzatot részesítik előnyben. Más szóval: mindkét szervezet tagságában lehetnek szociáldemokraták, kereszténydemokraták, liberálisok – még akkor is, ha az illetők nem is tudják magukról ezt, mert még járatlanok a politika fogalomrendszerében és nyelvében.

Erősen hajlok arra a föltevésre, hogy mind a Vállalkozói Párt, mind a Független Magyar Munkáspárt két fogyatékosnak köszönheti a létét. Az egyik a már kialakult valóságos politikai pártok tevékenységében mutatkozik, abban, hogy ezek a pártok még nem tudták megközelíteni a kisvállalkozók, illetve a munkások tömegeit. A másik fogyatékos a két újszülött „párt” elődeinek az érdekvédelmi munkájában keresendő: mint érdekvédelmi szervezetek nem találták meg meg helyüket és célravezető módszereiket, és ebből tévesen arra következtettek, hogy politikai szervezetté kell válniuk.

Pályatévesztés ez. Nagy szükség van független és hatékony szakmai érdekvédelemre, ennek azonban önállóan, az érdekegyeztetések síkján kell kibontakoznia. A politikával, az államhatalom fölötti befolyásért folyó versengéssel kapcsolatot kell tartania, de hiba, ha azzal téveszti össze magát.

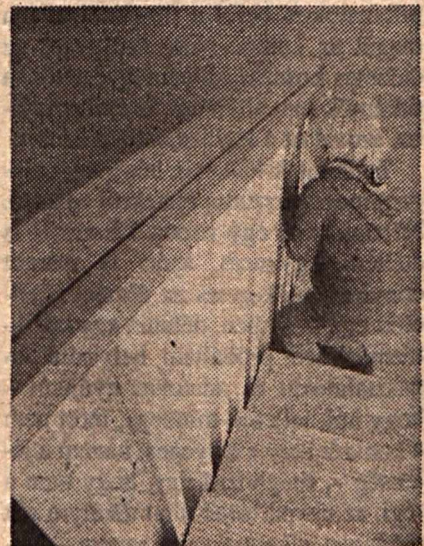
G.Gy.

Megadom magam...

Remeg az ablak. Folyamatosan. Mint ahogy folyamatosan szabályos időközönként hallatszik a dördülés. A mai nap. Egész nap, egész héten és évek óta megállás nélkül. Ha véletlenül akad valami kis szünet, akkor a pillanatnyi csendbe, amely most mélyebbnek tűnik, bedübörög egy helikopter. Sok helikopter. Mintha háború lenne, pedig nincs. Legalábbis itt, Veszprémben. Akkor minek köszönhető ez az idegket rágató, gyomrot lüktető jétek? Tudom az érvet, szükséges az ország védelme szempontjából. De tessék mondani, ez biztos? Így kell, ennyire és ennyiszor? Nem hiszem, hogy arra lenne szükség, hogy a falvak háza feletti kéménysúroló magasságban, nap mint nap átsüvítsenek a rakétákkal felszerelt oldallaluk ezek a harci gépek. Nem hiszem, hogy szükséges lenne az év nagyobb részében úgy élni a községben, hogy körös-körül ágyúk lövöldöznek. A gyerekek először félnek, aztán megszokják és belefásulnak. A felnőttek is. Csak idegeikben hordozzák a hatását. És elméjükben. Gondolkoznak. Kit kell, hogy eljesszen mindez? Azokat csak, akik hallják és látják.

Lassan az az érzés az embernek, hogy az ijesztgetés neki szól. Őt fenyegetik valamilyen logika szerint ilyen burkoltan. Hogy ne feledkezzenek el, milyen kis pont és milyen gyenge valaki az egyszerű ember. Mihez képest? A hatalomhoz képest. Ahhoz a hatalomhoz képest, amely ezekkel és más vasszörnyekkel rendelkezik; szavával mozgatja, működésbe hozhatja a gépeket. És a gépezetet...! Így hallja a szavát. Vigyázat, vagyok!... Tudom. De tessék mondani, baj az, ha a csendben és nyugalomban szeretnék élni? Baj az, ha azt szeretném, hogy a gyermekeim ne csatazajba nőjenek bele és ne abban nőjenek fel? Nem lehetne kevesebbet, csendesebbet, sőt egyáltalán nem lehetne enélkül? Nem lehetne befejezni ezt a játékot? Egye fene, megadom magam! Mint gyerekkorunkban... aztán békeesen elmegyünk ebédelni, tanulni, olvasni, szeretni... élni!

Havrilla István

Hámori Ferenc

Visszahívják a tsz-minisztert?

A kaposvári megyeházán megalakult a parasztszövetség Somogy megyei szervezete. A minap tartott tagtörzson hatvan-hetven érdeklődő jelent meg a megye különböző településeiről. A résztvevők túlnyomó többsége a hajdani arany- és ezüstkalászos gazdák közül került ki, de volt néhány fiatal agrárértelmiségi és vállalkozó is.

Gerbovits Jenő – a szövetség országos főtitkára – bevezetőjében beszámolt a két héttel ezelőtti tartott nagyválasztmányi ülésről, amelyen véglegesítették a szervezet programját. Elmondta, hogy néhány nap óta jogilag is legálissá vált tevékenységük, mert a fővárosi bíróság nyilvántartásba vette őket. A kormányhoz fűződő lojális viszonyuk az elmúlt hónapok során alapjaiban nem változott, de hogy ez így maradjon, az a másik félen is múlik. Egyik alapvető követelésük, hogy az eddigi „tsz-minisztérium” helyett legyen ismét földművelésügyi minisztériuma az országnak, mely a többségben lévő parasztság érdekeit tartja szem előtt a tsz-elnökökkel szemben. Az előzetes tervek szerint a kaposvári gyűlésen egy petíciót akartak nyilvánosságra hozni, amely bírálja a jelenlegi ágazati minisztert, Hütter Csabát, mert nem tesz semmit a közös földek elherdálása ellen. Mivel közben meghívták a kormányfőtől egy beszélgetésre, úgy tartották tisztességesnek, hogy elállnak a levél előzetes nyilvánosságra hozatalától. A főtitkár foglalkozott a parasztszövetség és az ellenzéki pártok viszonyával is. Mint elmondta, az SZDSZ és a Néppárt kezdetben forró támogatásáról biztosította őket, de abban már nem akartak segíteni, hogy a parasztszövetség is helyet kapjon a nemzeti háromszög tárgyalásain az ellenzék oldalán. Ha a jövőben a kisgazdapártban is csalódnuk kellene a polgári szárny esetleges túlsúlya miatt, akkor önállóan megoldják politikai képviselőiket.

A bevezető után megválasztották a megyei szervezet vezetőjét – Acs József és Fónay Tibor aranykalászos gazdák nyerték el az elnöki, illetve a főtitkári tiszteket –, majd megvitatták a szervezet előtt álló feladatokat. Legfontosabbnak ezek közül a folyamatos tagtörzszást tartják.

Gy.Á.

Ne hozzák lehetetlen helyzetbe a parasztságot!

A vállalkozástól és a tulajdonosi szemlélet elterjedésétől várja a parasztság helyzetének jobbra fordulását Gerbovits Jenő a Magyar Parasztszövetség főtitkára. Az önálló parasztgazda számára nemcsak eszmény; maga is – szavát idézve – „zöldesges”. Politikai nézeteit a gya(ko)rló hétköznapi tapasztalatai révén is megapozó gazdálkodó-főtitkárral zicsi otthonában beszélgettünk.

– Nem tart attól, hogy az éleződő vita elmérgesíti a viszonyt a város és a falu között? – kértem ezt annál is inkább, mivel gyakran hallani: mi lenne a magyar élelmiszertermeléssel, ha a paraszti elhajtáná a kapát, sutba vágna a lazsnakot és a föld művelése helyett sztrájkolna?

– Tévhit, igen nagy tévhit, hogy a parasztság nem tud sztrájkolni. Ha méginkább lehetetlen helyzetbe kerül, ha további terheket rónak rá, fennáll a munkabeszüntetés veszélye. Pedig a parasztember nem szeret kockáztatni, hiszen jócskán van mit féltenie. Önállóságát, földjét, háza táját és mindazt, amit eddig megteremtett. Egyébként, a parasztszövetség nem tartja célravezető eszköznek a sztrájkot.

– Ezek szerint inkább a tárgyalások hívei?

– A tárgyalásoké, és ezek révén a közmegegyezésé. Noha az érdekelletétek feloldása bonyolult feladat, a parasztot végső soron már megértik egymást.

– A parasztszövetség – eddig is feltűnő lojalitására túl – szinte segítséget nyújt a kormánynak programjával.

– Mennél több a kisvállalkozó, annál számosabb jelentkező akad az ország bajainak orvoslására. A vállalkozó ugyanis már nem igényel oly mérvű központi gyámolítást, mint az a parasztember, akinek kirántották a lába alól megélhetésének alapját, a földet. És aki saját lábára áll, eggyel több gondot vesz le az állam válláról.

– De mindenből nem lesz, nem lehet – különböző okok miatt – független kisbirtokos...

– Ez igaz, mivel mindenki egyéni elképzelése, tehetsége és szorgalma alapján érvényesülhet. Ehhez viszont meg kell adni az esélyegyenlőséget. Bárki élhessen a lehetőséggel, és a kormány mielőbb szabadítsa fel az egyéni képességeket! Az egyéni gazdálkodó számára az egyetlen járható út: a szabad farmergazdaság!

Nem ő az egyetlen lelkész, akinek pályáját kettétörte a háborút követő események sorozata. Sok sorstársával együtt rá is jellemző, hogy az eseményeknek külső szemlélője és szenvedő alanya lehetett csak. Élettörténete kiváló példa arra, hogy rajta keresztül is megismerhesük a Rákosi- és Kádár-féle államgépezet könyörtelen mechanizmusát, mellyel a neki nem tetsző és útjában álló lelkészeket állította félre. Ezért arra kérjük őt, mondja el a vele történeteket. Életkorát meghazudtoló frissességgel, nyugodt, kimért hangon kezd beszélni.

– Dunaszentgyörgyön születtem. Szüleim igen szegény parasztemberek voltak. Hat gyermeket neveltek. Nehéz életkörülményeink miatt egyedül csak engem tanítottak. Budapesten, a Kölcsey Reálgimnáziumban érettségiztem. A gimnáziumi évek alatt az osztálytársam szülei gondoskodtak rólam, cserébe én korrepetáltam a fiúkat. Katolikus mivoltuk ellenére gyermeküként törődtek velem. Az ő tanácsukra léptem a református lelkési pályára. Ennek a családnak a fián kívül még másik három gyermeket is korrepetáltam. Hetedikés gimnazista koromban megkaptam a Horthy-ösztöndíjat. Ez a juttatás csak a jól tanuló, szegény családból származó diákokat illette meg. Az évi kétszáz pengő számomra mesés összegnek tűnt. (Ebben az időben volt sláger az a dal, hogy: „Havi kétszáz pengő fixszel az ember könnyen viccel”). Érettségim után a debreceni református teológián folytattam tanulmányaimat. Ezt is jeles eredménnyel végeztem. Negyvenkét évesen a kollégium seniora lettem, mint a legeredményesebb tanuló. Ekkor voltam az életemben a legnagyobb „úr”, mert akkora fizetést azóta sem kaptam. Negyvenhárom októberétől a debreceni nagytemplom egyházközség segédlelkésze lettem Révész püspök úr mellett.

– *A háború javát Debrecenben vésszelte át. Milyen emlékeket őriz ezekből a borzalmas időkből?*

– Debrecent több támadás is érte. Negyvennégy június másodikán az állomást és környékét bombázták meg. Több mint ezer halott volt akkor. Utána jöttek az éjszakai orosz támadások. Nevezetes nap volt szeptember 17-e. Ezen a napon gyulladt ki a nagytemplom, egy szovjet gyújtóbombától. Számomra megrázó élmény volt, mikor Révész püspök úr meglátta az égő templomot s megeredtek a könnyei. Az óriási tömeggel (ami ott egybegyűlt) énekelni kezdte azt az éneket, hogy „Öröködbe uram pogányok jöttek és szent templomat megfertőztették”.

Negyvennégyben házasodtam meg. A feleségemmel együtt úgy döntötünk, hogy nem fogunk elmenekülni az oroszok bejövetelekor.

– *Sokan voltak azok, akik nem Debrecenben várták meg a háború végét?*

– Hatvan körül volt a lelkészek száma. Hatan maradtunk ott a felszabadulás alatt. Nagyon rossz híreket lehetett hallani a felszabadító csapatokról. A püspök úr Hajdúszoboszlóra menekült. Ennek az az érdekessége, hogy Hajdúszoboszló előbb szabadult fel. Onnan szovjet tankkal hozták vissza a püspök urat.

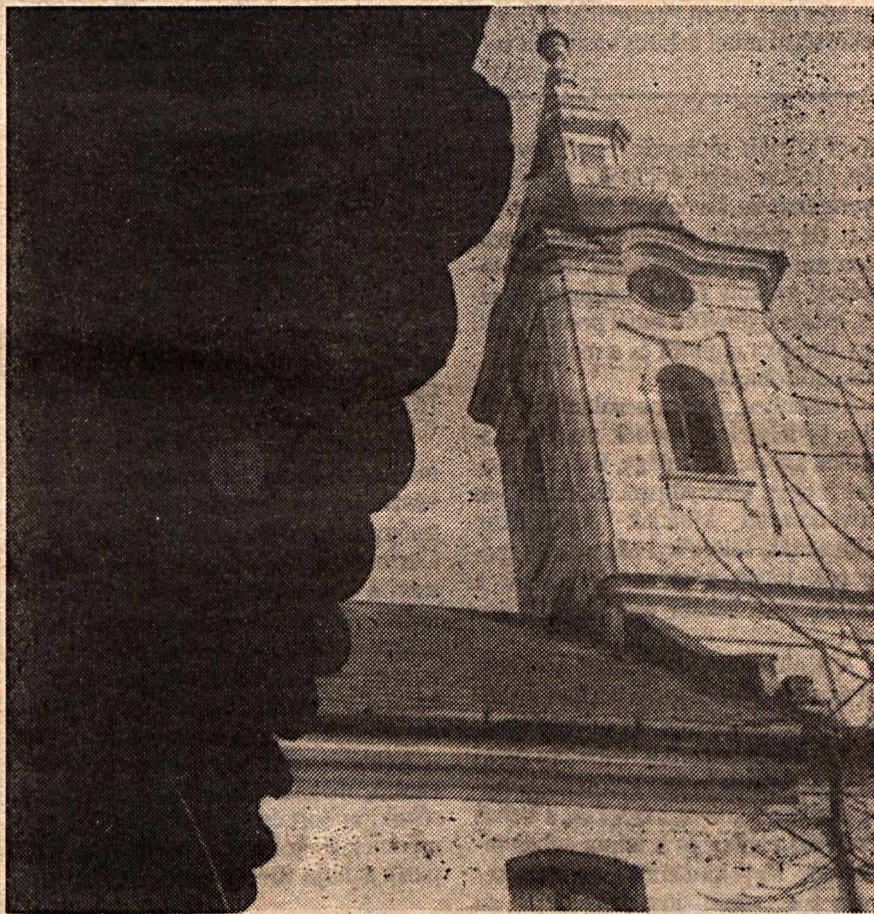
– *Miért volt olyan fontos a felszabadító hadseregnek, hogy a püspök urat visszavigyék?*

Beszélgetés Berényi József nyugalmazott lelképásztorral

– Hozzá tartozott a taktikájukhoz. Elrendelték a felszabadult területeken az egyházi szolgálatok megkezdését.

Negyvennégyben, a háborús helyzet miatt, elmaradtak a papi vizsgák. Engemet ez súlyosan érintett, mert azt terveztem, hogy a vizsgák után visszatérek Dunántúlra. Így „ragadtam” ott Debrecenben. Január 1-vel a püspök úr átrendelt a Mester utcai gyülekezetbe. Amennyire lehetett, én tiltakoztam ellene. Hárman teljesítettünk itt szolgálatot. A helyetteslelkési státuszt én töltöttem be. Még '44 novemberében megbízott bennünket az akkori városparancsnok (egy tábornok), hogy mi lelkészek is segítkezzünk egy népszámlálásban. Az én körzetemben a magyar lakosság 90 százalékát pincében és fászkamrában találtam. Az ép lakásokban szovjet katonák laktak.

A népszámlálás megkezdése előtt a püspök úr karszalagot kért a népszámlálást végző lelkészeknek, mert akkoriban gyakran előfordult, hogy a megszökött hadifoglyok és kényszermunkások helyére az utcákon fogdosták össze az embereket. A karszalagokat nem kaptuk meg, azzal az indoklással, hogy a Szovjetunióban a lelkészek sem élveznek kiváltságokat, ott egyenlőség van: Megdöböntő volt számunkra, hogy a háború előtt kb. 130 ezren, utána alig negyvenezen lakták Debrecent, a népszámlálás adatai szerint. A háborút követő években „ébredési idők” következtek a vallás területén, az egész országban. Ezek a bámulatos idők az 50-es évek végéig tartottak. A legvadabb Rákosi-években is zsúfolva voltak a templomok. Sajnos, a '48-as államosításokat követően a református pedagógusok többsége elég hamar „átállt”. Az élőhitűek ezt nem vállalták, inkább önként hagyták ott az iskolákat. Ezekben az időkben a Mester utcai templom „ébredési” központja lett. De vele egyidőben

mind erősebben érték a külső hatások is. A mi egyházi vezetőinket egyre jobban kézbevette az állampárt. Ugyan úgy, mint most Erdélyben. Az evangéliumot komolyan hirdető lelképásztorokat igyekeztek gyorsan eltávolítani a helyükről. Én aránylag hosszú ideig maradhattam a szolgálati helyemen. Sőt, magas egyházi tisztgéim voltak. Ez két dolognak köszönhető. Jó káder voltam, szegény családból származom. Feleségem szülei is szegények voltak. Királyházáról menekültek és sokáig vagonban laktak, nyolc gyermekkel. Másrészt (nem az én érdemem), jó képességekkel bírtam. Megtérésem után nagyon vigyáztam arra, hogy mindent az Ige szerint mondjak és tegyek. Az '50-es évektől aztán jöttek a nehézségek. Mivel sze-

gény családból származom, voltak olyanok, akik betolakodónak tartottak. Ezért szerettem volna néhányan maguktól távol tudni. De nem tudtak mit tenni, mert egyrészt a gyülekezet ragaszkodott hozzám, másrészt a Révész urat követő püspök úr is „vállalt” engem. Sajnos '55-ben mégis „kivont a forgalomból”, de magatartásán látszott, hogy nem szívesen teszi. Ígéretet tett, hogy rövidesen visszavisz a tanulmányi szabadságról. Az '56-os események is úgy alakultak, hogy vissza kellett, hogy vigyen. Az ellenem való durva hajszá '57 decemberében kezdődött. Addig is folyt, csak finomabb eszközökkel, csendben. Egy szép napon behívtak a püspöki hivatalba és felszólítottak arra, hogy mondjak le. Erre én nem voltam hajlandó. Meg-

Tisztelendők

kezdődött a huzavona. Az egyházvezetők alkalmazták a „segítségül hívás” módszerét. Ez azt jelentette, ha nem tudott az egyház eljárni egy lelkésszel szemben, akkor segítségül hívta az államot. Így került az ügyem a rendőrségre. Heteken keresztül délelőtt és délután folyt a kihallgatásom. Igaztalan vádak hangoztak el ellenem. Többek között azzal is megvádoltak, hogy én mondtam le Péter Jánost. Miközben vádaskodtak, próbáltam meggyőzni, hogy jobb lesz nekem önmagamtól lemondani. Kezdetben nagyobb, majd mikor látták, hogy hajthatatlan vagyok, egyre kisebb gyülekezeteket kínáltak föl. A zaklatások miatt már néha úgy éreztem, hogy idegösszeroppantást kapok. De semmiképpen sem akartam elhagyni a szolgálati helyemet. A feleségem erős hittel kitartott mellettem.

– *Bántalmazták Önt, a kihallgatásokkor?*

– Nem ütöttek meg. De a tiszt ökle milliméterekkel állt meg az arcom előtt, közben trágárságokkal illetett. A „meggyőzés” maximumát az jelentette, hogy megmutatták az egyik lelkész kollegámat, összevert állapotban. Az elém tett lemondó nyilatkozatot mégsem írtam alá. Azt mondtam, hogy inkább ítéljenek el. Nem tették meg. „Csak” rendőri felügyelet alá helyeztek. Az egyházvezetés meg a ref-re hivatkozva elbocsátott az állásomból. Így kerültem Bojtra. A ref-et itt sem vették le rólam. Az még '59-ben is vonatkozott rám. Egy ideig át kellett járnom Biharkeresztesre. Télen rettenetes útviszonyok között. A jelentkezési kötelezettségemnek minden körülmények között eleget kellett tenni. Ennél már csak azt volt nehezebb elviselnem, mikor a rendőrség jött ki ellenőrzésre. Hetenként három, négy éjszaka, a keresztesi órsról. Gyakran jöttek éjfél után. Ők nem tudták, hogy én miért kerültem ide. Durvaságuk nagyon megviselte a családomat is. Az akkori életkörülmények is nehezek voltak számunkra. A rossz bekötőúttal rendelkező településen nem volt villanyáram. Az egész községnek csak egy kútja volt. Én ismétlődő betegségben szenvedek fiatalkorom óta. Ekkor fizetése sem volt a felfüggesztésem és áthelyezésem miatt. Egy évig éltünk az öt kisgyerekekkel jövedelem nélkül. Még családi pótlékot sem kaptunk ez idő alatt.

– *Miből éltek?*

– Isten gondoskodott rólunk. A mindennapi kenyerünk megvolt. Gyermekeimet sikerült emberhez méltóan felnevelnem, a körülményekkel dacolva. (Mind az öt egyetemem végzett.) 1988-ban az egyház vezetői rehabilitáltak. Ez az eljárás elég furamódon történt. A Reformátusok lapja is csak jó fél év múlva közölte a hírt. Egy darabig azon gondolkoztam, hogy helyreigazítást kérek, mivel nem szerepelt az a mondat, hogy visszahelyeznek a debreceni Mester utcai gyülekezetbe szolgálatra. De elcsendesedett a szívem és megnyugodtam. Az egy kicsit még bánt, hogy sehol sem szerepel, hogy sajnáljuk a történeteket.

Figler Csaba

A Feketetői vásár

Körösfeketető néhány száz lelket számláló halmazfalu a Sebes-Körös partján, a Váradot Kolozsvárral összekötő 1-es (E 15-ös) főút mentén. A Királyhágót elhagyva tulajdonképpen ez az első erdélyi település, amelytől gépkocsival alig negyedóránira található a Kalotaszeg központja, Bánffyhunяд. A többnyire csak a Feketetőként emlegetett község a Szent Paraschiva napján ősszel, októberben megtartott néprajzi érdekességei miatt is híres vásáráról ismert.

Az őszi fáradt zöld szárnyán már napokkal korábban beleszállt magát a völgybe. Fagytól csipett, kifakult levelek válnak le a fákról egymással versengve, majd halk neszsel érnek földet. Távolabb, a tisztáson elszórt tűzek varázsolnak a deres fűben langyos udvart maguk köré. Még dermedt a csend, amely a folyóparti tábor felett honol, de valami már megmoccant. Subák, vastag takarók alól, sátrak, szénaboglyák mélyéről erősödő moraj, szuszogás szűrődik elő, fojtott szavak hallatszanak. Éled, lassan ébrednek a vásár. A Feketetői Vásár.

Feketető. Egykori hivatalos nevén Körösfeketető, románul Negreni. Erdély és az Alföld peremének népe ver itt tábort három napra talán évszázadok óta október második hétvégéjén. Százak adnak, ezrek vesznek minden alkalommal. A folyó, a Sebes-Körös bal partján, ahová keskeny fahídon lehet átjutni, ahogy már lenni szokott, főleg kolozsvári és zilahi magyarok állították fel sátraikat. Cövekkkel, spár-

gával kijelölt sétányok mentén ponyván, fólián régi kacatok, könyvek, gyertyatartók, kivénhedt lemezjátékok és... És gyimesi elnyúhatatlan lenvászón kendők, ferencjósok mázas tányérok, székely falvak lakóinak viseltes, mégis gyönyörű ruhái pompáznak. Egy darabka régmúlt és a mélyről felszakadó sóhajtás...

Átellenben, a parton valamivel följebb, kedélytelen fabódék zárnak sikátorokat közre. Itt Szilágy, Bihar és Kolozs megye könnyűipari és kézműves szövetkezetei kínálják portékáikat. A kucsmák, felöltők, bekecsék és szőnyegek látán azonban felednénk a portéka szót. Inkább mondanánk: termék.

A Kolozsvár-Nagyvárad vasútvonal és a folyó közé szorulva hangoskodik az igazi zsidóvásár. Egy gyékényen, egymás tövében árul a halovány széki asszony, a sötét ruhás kalotaszegi néne, a tehetős korondi fazekas, a kehes kötélverő cigány és a talpig subás bihari móc. Egyelőre korán van, még sehol a sokadalom, jószerevel több az árus, mint az érdeklődő. Üresen szédül körbe a ringlispil, a mutatványos cigarettázva köpköd a pénztárnak kinevezett budiszerűségnek dőlve. Unott arcú, elnyútt nők ásítognak szakadatlan, a műszálas kardigánok halmái mögül kikandikálva. Hiányos fogazatuk kész tanulmány.

Aztán, úgy fél tíz felé, egyszeriben megpezdül az élet. Szinte Csucsától hangos sípolással bekocog a kolozsvári személy, feszülésig tömve utasokkal. Elbűvölő balkáni (kis-ázsiai, előindiai?) idill a Körös mentén, amint az emberek fűrtökben hullanak alá – peron nem lévén – a töltés oldalába. Talán az meglepő egy csöppet, hogy a postavagonból kerülnek elő a legtöbben. Minő CFR emberség...

Tavaly még volt mic (székelyül mitite), amolyan faszenen sült fzetes darált hús, de azóta egy év eltelt. Domonkos úr is vattacukrot vesz fiának, mi mást tehetne. Domonkos úr a neve ellenére született romának vallja magát. Nem messze, a Királyhágón túli Nagybaródon lakik. Roppant közlékeny ember, alig tört magyarsággal mondja, szeret itt élni. „Ha van enni-való, van jó asszony, akkor nincs gond”, így sajátos életfilozófiája. Csak ennyi lenne? Mondták már sokan: a puliszka nem robban...

A vásár népe kimondottan szívélies. Rozzant szekéren, egy halom szalmán hemzsegő román család feje, az „ember” kínál jószívvel csodálatosan szaglós szilvapálinkát. Nagybajuszú cigánylegény kérde tiszteletudóan, ám lerázhatatlanul: – Van valami eladó? Széki atyafi diktálja forrószegi címét, okvetlenül keressem fel, ha arra járnék!

A megszokott holmik és apróságok mellett szomorú újdonságot is kínál a vásár. Sokan, nagyon sokan árulnak gyógyszert. Dobozszám kerül elő a Corinfar, a Cavinton, a gyermektápszer, a C-vitamin. A szüntelenül sztyolát köpködő tokás-pirosposzsgás milicista meglehet azt gondolja, kivételezett jólétében talán még ő is elronthatja a gyomrát. Szó nélkül leszámol negyven lejt egy doboz Dipankrinért.

Leírni is nehéz, de való: rengeteg az elesett, magatehetetlen pára. Nyomórékok, undort és szánalmat keltők kéregetnek és koldulnak mindenütt. Talpától a haja tövéig ekcémás, keléses

cigányok, anya és lánya húzódnak a híd tövébe. Testükön nincs egy tenyérnyi egészséges bőrfelület. A vastag lemezekben letöredező cserepes bordarabok szélein sosem gyógyuló véres, koszos hegek. A láttukra megtorpanó, visszahőkölő tömegben valaki megjegyzi: sebeit késsel, tüvel, körömmel sértik fel újra és újra. Ő nem, ez a látvány annak, aki nem szokta, nem való. El innen, el messze! De még egyre fel-felvillan előttem a lány foszló, vérbe boruló szemhéja, alázatos tekintete...

Délutánra szép lassan alábbhagy a vásári fürgeteg. A nap szemérmesen bújik a Száraz havas mögé és az alkony beálltával ki-ki buszra, szekérre száll, vagy gyalog igyekszik hazafelé. A távolból még sokáig tűzek fénye villózik, mert:

*Lámcsak a vízen túl, a szigeten
tábort ütött, parázslík, gyöngyök
tűzében tündökölt a vásár!
Alatta ott csipog az elevenek árja,
hagy vessem bele én is magamat!
Hagy ringok benne bukdosva,
forogva
a sodródás csiklandó mámorában!
Szagok, zajok tajtékán hőmpölyögve,
és padok, bódék, oszlopok hűs
csillámpala partjába ütődve*

*...
hagy érezsem, én vagyok erősebb!
Lesz menedék, még énmiattam
vannak
mind a dolgok...*

(Fodor András)

kép és szöveg: Diós Áron

folytatás az 1. oldalról

A kálvini hajlékot nem nehéz megtalálni, egy mégoly népes és múltját minden erővel eltüntetni igyekvő városban sem, mint Temesvár, gondolja az ember. A nagykésés, a délután öt órai szürkület pedig éppenséggel kedvező az ezer szemmel figyelő, minden idegen akcentusra, taglejtésre, öltözetre működésbe lépő titkosrendőrséggel szemben. Hiába a kopottas öltözet, ócska szatyor a kézben, parkolhat a Daciával a külvárosban, észrevétlen nem marad. Két időss asszony a katolikus templom előtt beszélget, halkán, magyarul. Útbaigazítást kérünk. Menjünk át a parkon, végig egyenest, a szőlőket keressük a tornyon. Cinkosan hozzátesszük: lakója is van a templomnak...

Gondosan őrzik a rettegett magyar lakóhelyét. A hatalom önhiúsága arra sem készíti a titkosrendőröket, hogy inkognitóban maradjanak. A templom utcája végig, saroktól sarokig krákgova dülöngélő, szatyrokkal ácsorgó, autóból figyelő emberekkel tele. Az arra járók arcát fürkészik, nyomukba szegődnek. De nyitva a keresett kapu, sötét és félelmetes. Észrevétlenül úgysem megy, csak sikerüljön bejutni...

A többszintes lakóház földszintjén csöngetünk. Hosszú csend, halk motozás. Tökés Lászlóné akkor enged be bennünket, amikor mondjuk, honnan jöttünk. Mögöttünk újra kattán a zár. A sötétben várunk, villanyt gyújtani itt, a belső udvarra néző folyosón nem tanácsos. Tökés László a templomból jön le, néhány percet várunk kell.

A szégyenletes bírósági tárgyalás után kényszerült erre a lelkész, miután a kilakoltatásáról határoztak. Állítja, még így is szerencsésebb helyzetben van, mint Cornea asszony, akinek a lakása elé állhatnak, elzárhatják kényük szerint a külvilágtól. Itt az egyik oldalon a templombejárat, másikon – ahol mi is érkezünk – egy lakóház, jönnek-mennek az emberek. Aztán több folyosó, feljára vezet a templom és az eklézsia között, hol fent időz a lelkész a templomban, hol a lakásban van. Soha nem tudhatják pontosan.

– Várok és fogalmam sincs, mi következik ezután – mondja Tökés László az elcsöngött dolgozószobájában. – Az, hogy hét hónapja itt vagyok a családommal, már önmagában győzelem. A hatalom sajátosságából fakadó tulajdonsága az elbizakodottság. Egyszerűen nem hiszi el, hogy bárki kivonhatja magát önhatalmú törvényei alól. Felfoghatatlan számára, hogy nem tud mindenkit megtörni, kiszolgálójává tenni. Mostani helyzetemet a hatalom kényszerítette ki, egy evolútió folyamatban jutottam ideig. Minden lépésükre reagálnom kellett, nem volt más lehetőségem, mint a nyilvánosság elé lépni – tekintete a feleségére téved.

Edit csöndben figyel a férjét, kezét összekulcsolja, az elmúlt hetek, hónapok feszültsége az arcán. Három napja nem volt az utcán, mert elviselhetetlen, hogy mindenhova követik. Olyan, mintha kés lenne a hátában. Egyszer már nem bírta tovább, kiállt a ház elé és lefénképezte a strázsálókat. Azok elkotródtak, újak jöttek helyettük. Egy percig sem volt kérdéses, hogy a családféltés miatt vállalja-e a fellépést Tökés László. Ezt közösen csinálták végig. Nem ma kezdődött, de egy idő után túlnőtt az egyházon belüli próbálkozásokon. Tökés László 1975-ben kezdett segédlelkészként, Brassóban, majd Désen segédlelkészként, ahol „nyughatatlan, engedelmesség” miatt elbocsátották, 25 hó-

Tökés Lászlónál jártunk

„Most már az erőszaknak kell következnie...”

napig munka nélkül volt. Lelkipásztori munkája hiányosságaként emlegetik szívesen ezt a püspökség részéről, ezért is helyzete Papp László püspök 1987-ben éppen a temesvári gyülekezethez. Nem akárhogyan. A református lelkészeket gyülekeztük választja, Temesváron pedig Tökés Lászlót akarták. A püspök ördögi módon úgy felelt, lehetséges, hogy három évig sem lesz lelkészük..., de ha lemondanak választási jogukról, kinevezi Tökés Lászlót. Hát így került először segédlelkészként a gyülekezetbe.

– Egy apró magtól eltekintve felbomlott, elvállaltalanodott, hitét vesztett dzsungelbe jöttem. Elődöm, hogy vörös

püspökség 30 gyülekezetéből tíznek nincs pásztor, öten nemrég hagyták el az országot. Megbocsáthatatlan volt az a tiltakozása is, amellyel Helyei István lelkészét marasztalta el. A püspök által összehívott aradi gyűlésen ugyanis mindig magyarul beszéltek, Helyei viszont románul szólt. A püspök természetesen a renegát lelkész védelmére kelt, mindenki úgy beszél, ahogy a szíve diktálja. Elvégre szabadság van.

Miután a püspöki felfüggesztés kudarcot vallott, a presbitériummal kellett kimondatni Tökés László távozását. Október 12-én – hogy megelőzzék a presbiterek bármilyen kezdeményezését –, rendőrök fogadták az érkezőket. Két nappal később

Makai Botond. Az irodámat előre bezártuk, én a sekrestye melletti vendégszobában, mostani otthonomban maradtam. A feleségem a folyosóra engedte be őket, ott tanácskoztak. A bátyámmal üzentek, hogy térjek vissza, adjam át a helyem. Azt hitték, a zárt irodában vagyok, a bátyám eljárt szóra, hogy üzenetet ad át, kér, menjek ki. Még öt perces ultimátumot is adott a rendőrség, de nem történt semmi. Közben tíz óraker kezdtem az istentiszteletet a templomban. Az esperessel érkező Makai bevonult, aztán meglepetésében szólni sem tudott. Elmentek mindannyian.

Némán, dermedten hallgatjuk Tökés Lászlót. Győzelem volt ez, de a híveket megvédeni nem lehet, őket a nyilvánosság sem védi. Mi történt az eltűnt presbiterrel?

– Ujvárosi Ernő nem volt presbiter, több volt annál. Kitűnő ember, segítő társam volt. Amikor idekerültem, templomfelújításba fogtunk, errefelé majdnem reménytelen vállalkozás. Hihetetlen jelentési és adminisztrációs kötelezettséggel jár, ő tehermentesített ez alól. Nekem sikerült visszatérítenem a hithez, öngyilkos felesége és skizofrén fia mellett beletemetkezett a munkába. Aztán történt valami, valószínűleg megfenyegették, de nekem nem szólt, senkivel nem tudta megosztani lelki gyötrődését. Szívpanaszai is voltak... Igaz, a megtaláló az erdőben vérmomokat talált az arcán, ez pedig nem került a jegyzőkönyvbe. Hogy öngyilkos lett, vagy hozzásegítették, nem tudom.

– Más módszerek is léteznek, mint a nyílt erőszak. Egyik vegyész kutató barátunk lakásába, házkutatás során kétszáz márkát csempésztek. Olyan sokkot kapott, hogy majdnem behalt. Mindenkit próbálnak eltávolítani tőlünk.

Levelet régen nem kapnak, telefonjukat kikapcsolták, már nemcsak a közeli, a távolabbi ismerősök telefonjait sem lehet használni, akik felajánlották segítségüket. Ebben a világban elszánás, tartás kell ahhoz is, hogy valaki ne felejtse el az emberiségét.

A Panoráma legutóbbi adása számolt be arról, hogy Tökés László testvérét zaklatták, leszállították a vonatról. A híradás előtti napon hasonló durvaság áldozata lett Tökés István is. Fia úrvacsoraosztásra, az október 29-i istentiszteletre hívta meg, szombaton szállt vonatra 17 éves lányunkájával Kolozsváron. Nem tudni pontosan, hol, de leszállították őket és egész éjszaka a milícián tartották. Senki nem tudott róla. Ezt az információt sem a családtól hallották, érintkezni eddig is csak személyesen tudtak.

S hogy mi lesz ezután?

– Párhelyzet alakult ki. Én magasabbra már nem költözhetek. Önszántamból nem hagyom el a templomot, hiszen éppen ezt várják. A Szilágyság népével semmi bajom, de a püspök által kijelölt Ménye, százötven lelkes gyülekezettel, a világtól elzárva, még ennyi lehetőséget sem nyújt számomra. Onnan aztán nem lenne megállás, a püspök továbbhelyezni. Most már az erőszaknak kell következnie, amitől nyilvánosan joggal félt a hatalom. Én felkészültem erre... – vallja Tökés László

Takács Zsuzsa és
Kapfenger András

pap, harminc év alatt mindent megtett a gyülekezet felszámolásáért. Megszűntek a délutáni, majd az ünnepek előtti nagyheti istentiszteletek, a bibliaórák, egyházi szolgálataikká váltunk. Ezt kellett megállítani. Ma megkésztetődött, 2700 lelkes a gyülekezet. Ez az én háterszágom – vallja a lelkész.

Szüksége is volt a mellette kitartó emberekre, egyházon belül segítséget nem remél. „Bűneit” több tételben tartják nyilván. Molnár Jánossal – azóta Szegedre települt lelkész társával – állították össze a falurombolás elleni jegyzéket, figyelmezteték a lelkészhiányra. Nem ok nélkül: a váradi

– házkutatások, rendőrségi vizitek, elhurcolások után – a hatalom terelte össze a presbitereket. A másik temesvári református lelkész, Halász nevezett segédkezett ebben és aláírták a megretent emberekkel a lelkésszel szembeni határozatot.

– Nem neheztelek senkire, igazán csak egyetlen emberben csalódtam. Volt közöttük hangoskodó, mellveregető magyar, apa és fia, azonnal a másik oldalra billentek. – Mint egy kalandregényt, úgy meséli az ezt követő, október 15-i istentisztelet történetét.

– Reggel megérkezett a segédpüspök, az esperes a vallási inspektorral és a secusokkal. Velük volt az utódombul kinevezett

Nők gyönyörűk...

Kapfinger András felvételei

Szövetkezeti napok – harmincöt centiméter diktatúrával

Az ember örül a mások sikerének. Vagy legalábbis szeretne... Aztán elveszik a kedvét...

SZÖVETKEZETI NAPOK – hirdetik harsány feliratok a dombóvári Skála Napsugár Áruház előtt. Az árkádok alá kirakott portékák között jönnek-mennek az emberek. Nem sokan vannak, de akad, aki vásárol is. Ez utóbbinak örül az ember, mert úgy gondolja, a szövetkezet is jól jár, hogy túl tud adni a nyári szezon múltával már nem különösebben kelendő s láthatólag olykor évekkal ezelőti áruin; meg azoknak is hasznára van ez az akció, akik megrendült anyagi helyzetük miatt nem képesek a divat vonaglászait követni. Az ember tudja, hogy egyre többen vannak, akik örülnek, ha kedvezményesen hozzájutnak azokhoz a ruhadarabokhoz, amelyeket nem a Pierre Cardin forgalmaz, de az időjárás viszontagságai ellen a szükséges védelmet azért megadják.

Az ember már-már elégedetten siet e nehéz időkben az cmeleti méteráru részlegig, hiszen évek óta most került olyan helyzetbe ő maga is, hogy a régóta és egyre kínosabban hiányzó öltönyéhez megvásárolhatja a sajnos nem is mérsékelt árú anyagot. Amíg a lépcsőkön szinte jókedvűen ballag fölfelé, azon morfondírozik csupán, hogy az épületből kirakódott kedvezményes vásárt vajon miért kell „szövetkezeti napoknak” és miért nem lehet barátságosabban, mondjuk a *tisztelt vásárlókért* való napoknak nevezni... De az omladozó bürokratikus diktatúrák ilyen stílusbeli nyúlóképességével csak nem hagyja elrontani ünnepiesedő hangulatát...?! Hiszen pillanatokon belül ruhaanyagot választ magának, ami legutóbb már fél évtizednél is régebben fordult elő vele.

Akkurátus emberünk talál is kedveére való szövetet. Mustrálgatás, közelebről, majd távolabbról való vizslatás, hunyorítás és ablak felé tartás, simogatás és kicsi gyűrgetés... szóval ahogyan ezt már szinte el is

felejtette: módját megadva kóstolgatja a kevére való anyagot. Aztán dönt. Közli az eladóhölgygel, hogy mennyit kér belőle. (... Mármint, a kedvére való szövetből...)

Am ekkor a hétköznapi diktatúra szellem átsuhan a Skála Napsugáron.

Merthogy a kívánatosnak, sőt megvásárolandónak talált szövet, melynek kemény 790,- Ft-ba kerül métere, 35 centiméterrel hosszabb végdarab, mint amennyi (egyébként eléggé testes) emberünk öltönnel való lefedéséhez szükséges. Az eladóhölgy a konfliktus érzékelésének pillanatában a Rendszer Dolgozójává (dehogyanis kereskedővé vagy kedves eladóvá) ridegedik, és nincs az a teremtet lény a földön, akinek ő ebből a portékából leszabna egy olyan méretet, amely után 35 centiméter a Nagyhatalmú és Rettenhetetlen ÁFESZ ÁRUHÁZ polcán vagy raktárában maradna. Ő is simogatja, gusztikálja a portékát s már teszi is vissza a polcra, pedig a vevőjelölt még bizonytalankodik, hogy mitévő legyen s tűnődik, miként enyhülhetne európaivá ezen a kicsi áruházi oázison? A bolti dolgozón látszik, hogy tulajdonképpen szereti ő ezt az árut, igazán semmi érdeke nem fűződik ahhoz, hogy a mindig kedvesnek látszani akaró vevő jó 3000,- Ft értékben magával vigyen belőle egy szándéka szerint való darabot. És itt hagyjon egy már senkinek, semmire se jó kis fecnit..., 35 centit, ezt a még 300,- Ft-ba se kerülőt. Hogyisne! Mit képzelnek manapság a népek...! Csak úgy bejönnek ide az áruházba, és ukmukfukk teljesül az akaratuk; csak úgy szabogatunk itt, akárki egyéni gusztusa szerint...

S miközben vásárlás nélkül, szinte megszegyenülten ballag kifelé az ember a dombóvári alkonyatban a Napsugárból, az árkádok alatt hirtelen rászakad a felismerés, hogy miért vannak itt ezekben a hetekben még mindig ordító betűkkel hirdetve SZÖVETKEZETI NAPOK...

Balipap Ferenc

Dobozi Eszter: *Enteriőr*

a sülő sárga paprikák
sisteregő özönét
ahogy megszóllítottak akkor ott
a házfalak
és azt a lomhán kúszó évszakot
árnyékait és öbleit
delelőit hajnalait
a rezes-bronzos fényekkel szórt aktokat
ahogy át-átrepült egy léha hang
a párnás alkonyokba forduló
enteriőrökön
fáradt jázminok, mézszínű dzsemeknek ízeit
a mentát, bazsalikomot – mindent egybehajti már a folyton csak
visszafelé hanyatló képzelet azzal
mi csak azóta átfutott eridein
ami csak áttűnt látó idegeiden
amit csak fölszívhattak az érzékelésnek
finom s rezge csápjai
már mindent átvilágítanak a
kezdetek

és mint a készülődőnek, eggyé görbítü
a volt-akat a józanult címe is

Mozgalmat és lapot indít Zalatnay

Fölröppent a hír; Zalatnay Sarolta pártot alapít. Ezzel kapcsolatban kérdeztük, hol tart most ebben a munkában?

– Rengeteg párt alakult Magyarországon az utóbbi időben. Nekem elment a kedvem a pártoskodásoktól. Nem vágyok semmiféle pártvezér szerepre. A nők helyzetének javítása, életük jobbra fordítása továbbra is célom. Ezért úgy döntötünk, hogy pártoskodás helyett mozgalmat indítunk a nőért. Sajnos hazánkban még gyerekecipőben jár az egészség- és szépségápolás. Szerintem a magyar nőket is meg lehet tanítani megfelelő propagandamunkával arra, hogy egészségüket és szépségüket önmaguk ápolják, úgy mint ezt a nyugati országokban élő nők többsége megteszi. Tudom azt, hogy a mi társadalmunkban ennek a dolognak a megvalósítása anyagi szempontok miatt elég nehéz. Küzdeni fogunk azért, hogy ugyanazért a munkáért a nők is ugyanannyi bért kapjanak. A női emancipációt nem akarjuk túlzásba vinni, csak addig a fokig, míg ez a család rovására nem megy. Az anyagi háttér erősen összefügg az emancipációval.

– Nem tartod igazágtalannak a szegényekre nézve, hogy az Amerikából érkezett üzletasszony tizenhétézer forintért árul egy parfümöt?

– Ez nem igazágtalanság, inkább üzleti megfontolás, mely nem nagyon veszi figyelembe a hazai realitásokat.

Azt tudni kell, hogy ezek a készítmények az egész világon a legdrágábbak közé tartoznak. A Nyugat-Európában élő, szerényebb jövedelmű nők sem nagyon veszik ezeket.

– Tudomásomra jutott, hogy lapot indítasz. A nőmozgalom és a lapindítás mennyiben érinti egymást?

– Ez az újság női magazin lesz. Meggyőződésem, hogy a Nők lapja manapság nem teljesíti feladatát. Nem véletlenül esett vissza az olvasottsága húsz százalékkal.

– Te mivel kívánod elérni a magas olvasottságot?

– Egyszerűen azzal, hogy a nőket érdeklő érdekes témákat közlünk. Ez irányú piackutatások már folynak. Elképzeléseim szerint lesznek benne intimitások és jó értelemben vett pletykák.

– A szexet és a pornót mennyire engedged be?

– A szexet abszolút, a pornót egyáltalán nem.

– Mi lesz a címe, mennyibe fog kerülni, mikor fog megjelenni?

– PUSZI lesz a címe. Ha hetilap lesz, huszonkilenc-harminc, ha havilap lesz, úgy nyolcvan forint körüli árat gondoltunk. A megjelenése decemberben várható.

– Ki szponzorálja?

– Jelen pillanatban egy canadai, amerikai, egy nyugatnémet és egy osztrák cég érdekli.

Figler Csaba

A főszakács ajánlata:

parajos túróval töltött palacsinta

Hozzávalók: 10 db palacsinta, 0,30 kg paraj (lehet mirelit is), 0,02 dkg só, 0,20 kg túró, 0,05 kg parmezánsajt, 0,0001 kg szerecsendió, 0,02 kg vaj.

A parajt sós vízben megfőzzük, leszűrjük teljesen vízmentesre, a túró átőrjük és összekeverjük a parajpürével, ízesítjük sóval, szerecsendióval és a fele mennyiségű reszelt sajttal. A palacsintákat a töltelékkel vastagon megkenjük és 4–5 centiméteres darabokra vágjuk. Tűzálló tálat vagy mélyebb sütőtepsit kivajazunk és a palacsintadarabokat, amit kb. 3 darabra vágunk, szorosan egymás mellé behelyezzük. Olvasztott vajjal meglocsoljuk és gazdagon megszórjuk reszelt parmezánsajttal. Forró sütőbe téve kb. 10–12 percig sütjük.

Jó étvágyat!

Máté Tiborné

Rádió, televízió

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ

Hétfői műsor

6.00: Kezdődik a nap: hírek, hírmagyarázatok, műsorismertetés, napi kalendárium, zene 8.00: Hírek 8.10: Élő egyház 9.00: Hírek 9.10: Földközlelben 9.40: Nyugati folyóiratszemele 10.00: Hírek 10.10: Zene-szó 10.40: Nyitott szemmel 10.50: Nyugati levél 11.00: Hírek 11.10: Protestáns világ 11.40: Irodalmi műsor 12.00: Déli harangszó—Hírek 12.10: Múlt idő, jelen idő 13.00: A Mai nap és műsorismertetés 13.25: A munka világa 13.50: Nyugati levél 14.00: Hírek 14.10: Zene-szó 14.40: Hobby 14.50: Párizsi magyar figyelő 15.00: Hírek, műsorismertetés—Délutáni randevű 16.00: Hírek 16.10: Múlt idő, jelen idő 17.00: Hírek, műsorismertetés 17.10: Forgószínpad 17.45: Nemzetközi sajtószemele 18.00: Hírek, magyar- és világhíradó 18.40: Irodalmi műsor 19.00: Hírek 19.10: Periszkóp 19.40: Figyelő 20.00: Hírek, magyar- és világhíradó 20.40: Kelet-európai szemle 20.50: Magyar lapokból idézünk 21.00: Hírek, műsorismertetés 21.10: Forgószínpad 21.45: Nemzetközi sajtószemele 22.00: A Mai nap késő esti kiadása 22.30: Zene-szó 23.00: Hírek 23.10: Periszkóp 23.40: Figyelő 24.00: Hírek 0.10: Nemzetközi sajtószemele 0.25: Kelet-európai szemle 0.35: Magyar lapokból idézünk 0.45: Műsorzárás

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: A hét zeneműve. 8.50: A hét költője: Schiller. 9.00–11.00: Napközben. 11.05: Hagyományápolók. 11.35: Szép remények. 12.45: Házunk tája. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.05: Bioritmus. 14.25: Egy lélegzetnyi oxigén. 14.35: Nyitányok fűvös hangszerekkel. 15.00: Most jelent meg. 15.30: A Magyar Rádió és Televízió énekkara énekel. 16.00: Tizenhat óra – Hírmagazin. 16.15: Fiatalok muzsikálnak. 16.30: Nyitnikék – Kisiskolások műsora. 17.00: Eco-mix. Gazdasági magazin. 17.30: Beszélgetésünk zenéről. 17.55: Ipargazdák. 18.00: 5x5 perc: a DIOR Cég házatájáról. 18.05: Látuk, hallottuk, olvastuk. 19.40: Részletek Bartók Béla Gyermeknek c. sorozatából. 19.50: Gong. 20.00: Amiről a világ vitatkozik. 20.40: Évszázadok magyar muzsikája. 21.00: A Rádió Kabarészínpada. 22.00: Hírvilág. 22.30: Nemzetiségek a peresztrójában. 22.55: Oroszország – 1917 őszén.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Rivaldafényben. 9.05: Íróvá avatnak. Galgóczi Erzsébet indulása. 9.43: Kevin Eubanks dzsesszegyüttese játszik. 10.00: Magyarán szólva. 10.15: Operettparádé. 11.05: Hogy tetszik lenni? 11.35: Gyulai Gaál János szerzeményeiből. 12.10: Nóták. 13.05: Slágerműzeum. 14.00: Kettőtől ötög... 17.05: Kölyökrádió. 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: Pop-regiszer. 19.05: Vissza... Válogatás ifjúsági műsorokból. 19.35: Tip-top parádé. 20.00: Zeneközlelben. 21.11: Benkő László bemutatja Ikarosz c. új lemezét. 22.00: Karaván-szerző. 22.47: Ugyanaz/többször. 23.20–0.14: Micsoda éjszaka!

BARTÓK RÁDIÓ

9.06: Zenekari muzsika. 10.25: Bartók térképei. 11.00: Kamarazene. 12.05: Wertner. 13.00: Magazin-tárlat. 14.00: Bach-művek. 15.11: Boito: Nerone. 17.50: Zongoramuzsika. 18.30: Törd a fejed! 18.45: Utazás Matériába. 19.05: Follow me! Angol társalgás kezdőknek. 19.20: Kommt mit! Alapfokú német társalgás. 19.35: A hét zeneműve. 20.05: Hangversenyek Moszkvából. 21.14: Új Beethoven lemezeinkből. 22.11: Arturo Toscanini vezényli az NBC szimfonikus zenekarát. 23.00: Operaest.

TV1

9.00 Képzés. 9.05: Tévétorna nyugdíjasoknak. 9.10: A visszaeső bűnös. Tévéfilm. 10.25: A HÉT. 11.25: Delta. 11.50: Képzés. 16.25: Hírek. 16.30: Déli videóújság. 16.40: Hírek román nyelven. 16.45: Három nap tévéműsora. 16.55: HónapSOROLÓ. 17.30: Emma és nagypapa. Angol ismeretterjesztő sorozat. 17.45: Szám-adás. 18.00: Kalendárium 1989. 18.45: Reklám. 18.50: Esti mese. 19.00: Új cím-cím. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Ez + Az. Szórakoztató műsor. 21.05: Panoráma. 21.50: Reklám. 21.55: Tükör előtt. 22.30: Híradó 3.

TV2

17.00: Képzés. 17.15: TV2. 17.45: BUMM!!! 18.00: Hétfőn hatkor. 18.25: Gyerekeknek! 18.50: TV2. 19.00: A Forsyte Saga. Angol családregény. 19.53: TV2. 20.00: Körzeti tévéstudiók műsora. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.30: Telesport. kb. 23.00: TV2. Napzártá.

RTL PLUS

6.00: Halló, Európa – Jó reggelt, Németország! 9.10: A Springfieldek története. 10.05: Játékshow. 10.35: Telebutik. 11.00: New York őrangyala. 11.45: Rendőrségi jelentés. 12.05: A kalapács. 12.30: Komolyzene délidőben. 13.00: A mai nap műsora. 13.05: Telebutik. 13.30: Kaliforniai klán. Családsorozat. 14.15: A különc. Amerikai krimi. 15.45: Üzleti hírek. 15.55: Hírek. 16.00: A Springfieldek története. Családsorozat. 16.50: Gazdagok és szépek. Családsorozat. 17.15: Játékshow. 17.45: Játék. 17.55: Hírek. 18.00: Baretta. Krimisorozat. 18.45: Híradó. 19.10: Karlchen. 19.12: Időjárás-jelentés. 19.20: Airwolf. Akciófilm-sorozat. 20.15: A főnök. Krimisorozat. 21.10: A barbárok. Amerikaiolasz fantáziafilmek. 22.40: Hírek. 22.45: Kult-Tour. 22.55: Kulturális magazin. 23.25: Férfimagazin. 0.00: Pankráció. 0.35: Aerobic. 0.40: Műsorzárás.

SUPER CHANNEL

7.00: Hírek. 7.05: Időjárás-jelentés. 7.09: Üzleti hírek. 7.30: Hírek, időjárás-jelentés. 7.39: Üzleti hírek. 7.58: Időjárás-jelentés. 8.00: Egyveleg. Könnyűzenei koncertek, klipek. Közben: 9.55 és 11.55-kor Europalia. 14.30: Forró drót. Könnyűzenei show klipekkel. 15.30: Nino Firetto zenés kívánságműsora. 16.30: Hullámhosszon. Élő telefonos műsor. 18.30: Off the Wall. Hírek a rock-, a pop- és a divatvilágból. 19.30: Időjárás-jelentés. 20.00: Turistamagazin. Útjainlatok német nyelven. 20.30: Utazás Japánba. 21.00: Túlélés. Ma: az orangutánok, az őserdők árvái. 22.00: Hírek, időjárás. 22.10: Vadvilág. Természetfilm-sorozat. 22.40: Thaiföldi panoráma. Útifilmsorozat. 23.10: A kondorkeselyű röpte. Természetfilm-sorozat. 0.10: Hírek, időjárás. 0.20: Száz európai slágerlista. 1.20: Időjárás. A tavalyi sorozatokból. 1.50: Egyveleg. 2.00: Műsorzárás.

TV5

16.05: Hírek. 16.13: 7-ről 7-re. 17.10: Esély a daloknak. Pascal Sevran variétéje. 17.30: Konyhatitkok. Michel Oliver receptjei. 18.00: Számok és betűk. Játékos vetélkedő. 18.20: Pihenőidő. Gyermekműsor. 19.00: Állati rajongás. Ma: Medvék. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Csillogó papíros. Magazinműsor. 20.00: Új Világ. Hírmagazin Kanadáról. 21.00: Thalassa. Tengeri magazin. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: Gros Mechant show. Variétésorozat. 23.30: Az ardenneki csata. Dokumentumfilm-sorozat. 0.35: Műsorzárás.

SAT1

6.00: Jó reggelt a SAT1-gyel! 8.30: Hírek. Időjárás. 8.35: Közkórház. Családsorozat. 9.20: Ötletek konyhatündéreknek. 9.30: Műsorelőzetes. 9.35: Szomszédok. Családsorozat. 10.00: Hírek. Időjárás. 10.05: Mr. Ed. Vígjátéksorozat. 10.30: Tizenkét lány és egy férfi. Osztrák filmvígjáték. 12.15: Tesztelési ötletek. 12.25: Szerencsekerék. 13.00: Tévétőzsde. 14.00: Műsorelőzetes. 14.05: Pixi az égi kakukkfészekben. Rajzfilmsorozat. 14.30: Háztartási ötletek. Horoszkóp. 14.40: Közkórház. Családsorozat. 15.30: Boldog napok. Családsorozat. 15.55: Az arany lövés. 16.05: Daniel Boone. Westernsorozat. 17.00: Hírek. Időjárás. 17.10: Szomszédok. Családsorozat. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: Carson és Carson. Krimisorozat. 18.45: Hír-

adó. 19.00: Szerencsekerék. 19.30: Halálos ellenségek. Krimisorozat. 20.25: Időjárás. 20.30: Hunter. Krimisorozat. 21.25: Hírek. 21.30: Ez mellbevágó! NSZK revüfilm. 23.10: Hírek. Sport. Időjárás. 23.20: Újdonságok, sztorik. Magazin. 0.00: Vallásos szemszögből. 0.05: Műsorelőzetes.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ

1. műsor: 8.10: Műsorismertetés. 8.15: Hírek. 8.20: TV-naptár. 8.30: Dositej Obradovic. 8.45: Gyermekműsor. 9.00: Iskolatelevízió műsora. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió műsora. 12.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmulasztották – nézzék! 15.05: Műsorismertetés. 15.10: Hírek. 15.15: Éjszakai program – ism. 16.30: Magyar híradó. 17.15: TV-napló I. 17.35: Oktatóműsor. 18.05: Számok és betűk – vetélkedő. 18.25: Látóköp. 19.10: Időjárás. 19.13: Rajzfilm. 19.30: TV-napló II. 19.53: A mai sport. 20.05: Koncert – drámaest. 21.05: Komolyzenei műsor. 21.50: TV-napló III. 22.10: Angol nyelvű hírek. 22.15: Hírek. 0.20: A keddi műsor ismertetése.

2. műsor: 17.40: Műsorismertetés. 17.45: Hírek. 17.50: TV-naptár. 18.00: Zágrábi panoráma. 18.15: A sport világa. 19.30: TV-napló. 20.00: Bizonyítékok – Külpolitika. 20.45: Időjárás. 20.55: Kis koncert. 21.15: Véletlen partnerek. 22.10: Perspektívák. 23.40: A keddi műsor ismertetése.

Az RTL PLUS, Super Channel, TV5 és SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold

TV – fotó

Kapfinger Iván felvételei (8 éves)

Nem is fog!

Paratelltem büntetést, mert felvesszem magamra!

Vállalva a rizikót

BOUTSEN GYŐZÖTT AZ ESŐBEN

A belga Thierry Boutsen nyerte a Forma-1-es világbajnokság utolsó futamát, az Ausztrál Nagydíjat. Az Adelaide-ben rendezett versenyt igencsak különleges körülmények között tartották meg. A viharos eső miatt az első rajt után mindössze egy kört mentek a pilóták, majd leintették a futamot. Huszonöt perc után megismételték az indítást, de többen jelezték: nem folytatják. Így tett a francia Alain Prost is, aki már biztos világbajnokként érkezett az ausztrál városba. Példáját hamarosan követte a brazil Nelson Piquet, a brit Nigel Mansell és az osztrák Gerhard Berger.

A hírügynökségek irreálisnak nevezik ezt a versenyt, mivel a pálya szinte beláthatatlan volt, és elég gyakran összeakadtak a kocsik. Az első sorból induló, legutóbbi kizárása miatt dacos brazil Ayrton Senna jól rajtolt, s hamarosan jelentős előnyt szerzett. A dél-amerikai pilótát azonban ismét elragadta heves természete, és a 12. körben ráfizetett merészségére. Autója beleakadt a brit Martin Brundle kocsijába, s miután három keréken érkezett a pálya szélére, kénytelen volt feladni a versenyt.

A felázott pályán Boutsen végig óvatosan hajtott, csak arra figyelt, hogy megfelelő távolságra tartsa két legveszélyesebb ellenlábását, az olasz Alessandro Nannini és Ricardo Patrese-t. Ez is lett a végső sorrend az adelaide-i versenyen, amelyen mindössze nyolc kocsi érkezett célba...

Nyilatkozatok az Ausztrál Nagydíj után:

Thierry Boutsen: – A futam előtt megkérdeztem istállófőnökömet, Frank Williamst, mit tegyek. Azt mondta, rám bízta: amennyiben úgy érzem, a veszélyes pályán nem vagyok hajlandó végigmenni, elfogadja kiállásomat. Én viszont inkább éltem a lehetőséggel.

Nelson Piquet: – Igaza volt Prostnak, ilyen körülmények között nem szabad versenyt rendezni. Azért hogy mégis elindították a futamot, a nemzetközi szövetséget terheli a felelőség.

Ayrton Senna: – Én sem értettem egyet azzal, hogy elindítsák a futamot. Ezzel együtt nem akartam kiszállni autómból, mivel nagyon összpontosítottam, mindenáron nyerni szerettem volna.

Riccardo Patrese: – Örület volt! Óriási szerencsénk, hogy súlyosabb sérülés nem történt.

Az Ausztrál Nagydíj végeredménye (70 kör, 264,6 km): 1. Thierry Boutsen (belga, Williams-Renault) 2:00:17.421 ó, 2. Alessandro Nannini (olasz, Benetton Ford) 28.658 mp hátrány, 3. Riccardo Patrese (olasz, Williams-Renault) 37.683 mp hátrány, 4. Satoru Nakajima (japán, Camel Lotus) 42.331 mp hátrány, 5. Emmanuele Pirro (olasz, Benetton Ford) 2 kör hátrány, 6. Pierluigi Martini (olasz, Minardi Ford) 3 kör hátrány. **A Világbajnoki pontverseny végeredménye:** 1. Alain Prost (francia, McLaren Honda) 76 pont, 2. Ayrton Senna (brazília, McLaren Honda) 60, 3. Riccardo Patrese 40, 4. Nigel Mansell (brit, Ferrari) 38, 5. Thierry Boutsen 37, 6. Alessandro Nannini 32, 7. Gerhard Berger (osztrák, Ferrari) 21, 8. Nelson Piquet (Camel Lotus) 12, 9. Jean Alesi (francia, Tyrrel Ford) 8, 10. Derek Warwick (brit, Arrows Ford) 7. **A gyártók pontversenyének végeredménye:** 1. McLaren Honda 141 pont, 2. Williams-Renault 77, 3. Ferrari 59, 4. Benetton Ford 39, 5. Tyrrel Ford 16, 6. Camel Lotus 15.

Négy magyar Colorado Springsben

A jövő évben – november végén, december elején – Budapest ad otthont a juniorkorú műkorcsolyázók és jégtáncosok világbajnokságának. A hasonló korosztályos vetélkedőnek az idén az egyesült államokbeli Colorado Springs a házigazdája. Egy évvel a Budapest Sportsarnokban rendezendő vb előtt tehát mindenképpen indokolt a magyar részvétel a tengerentúli szereplésben. Miként azt a Magyar Országos Korcsolyázó Szövetség elnöksége megállapította: márcsak menedzselési szempontból is fontos, hogy a piros-fehér-zöld színek iljű képviselői lehetőséget kapjanak a világbajnoki bemutatkozásra. A testületi döntés értelmében négy versenyző utazhat november 22-én az Egyesült Államokba a nemrég megválasztott főtáncár, Sallak György vezetésével. A női egyéniben Markóczy Anita (NSZE), a férfi egyéniben Bukvaj Zoltán (Bp. Spartacus), míg jégtáncban a Védres Noémi, Szentirmay Endre (Bp. Spartacus) alkotta kettős próbálkozik meg a minél eredményesebb helytállással.

A sportág sínyli meg

Klinga-kín

Nem nevezhető túl szerencsés birkózó szakembernek a mesteredzői címet több mint két éve kiérdemlő Klinga László. Az egykor a szabadfogású válogatott munkáját is irányító edző hónapok óta munkanélküli. Munka, de nem munkahely nélküli. Szerződése 1989. december 31-ig a BVSC-hez köti, ám azt „tanácsolták” neki, ne látogassa az edzéseket.

– Végül is mi a helyzet Klinga Lászlóval? A sajtóban több célzás volt arra, hogy amolyan „betyárbecsületből” nem nyilatkozik senki sem arról érdemben, miért is kapja munka nélkül fizetését a neves szakember, azaz mi a baj vele. Tart-e még a fogadalom?

– Igen – hangzott Klinga László válasza. – A vasutasok szakosztályvezetésével összekülönböztem. Mindig is volt véleményem, s azt mindig is megmondtam. Ha részletesen nem is szólok most ezekről, azt azért teszem, mert nem akarok rosszat sem a klubnak, sem a magyar birkózásnak. Legegyen ennyi elég.

– És mit csinál majd jövőre?
– Megkeresett már a Csepel. Maróthy István vezető edző kért arra, szerződjem hozzájuk. Megtisztelő, de nem döntöttem erről. Az is elképzelhető, hogy jövőre nem a birkózásból élek majd meg, más foglalatosságot keresek.

Klinga László szakértelme vitán felüli. Hogy mégsem tehet a magyar birkózásért, annak is egyre lejjebb tendáló szabadfogású ágáért, több, mint elgondolkodtató. Ráadásul Klinga nem is az egyedüli ilyen szabadfogású szakvezető. A fogásnem egyetlen magyar szabadfogású világbajnoka, Kovács István is a „birkózásón kívül” él, mert a nagymúltú Bp. Honvéd feloszlatta birkózó-szakosztályát.

MAVAD-rali

Olasz sikerek

Befejeződött a MAVAD-rali 2000 kilométeres, ötnapos terepverseny. Szombaton délután a Dózsa György úton érkeztek célba a versenyzők. Miután már körbejárták az egész országot Debrecenről Szegedig, Balatonföldvárától Sopronig.

A zárónapon a Soprontól Budapestig tartó szakaszon egy komoly sérülés történt: Zsemberi Barnabás Tatabánya környékén elcsúszott a motorjával és kulcsontörést szenvedett. A helyszínről azonnal kórházba szállították. Több autó is károsodott a MAVAD-rali ötödik napján, a 77-es rajtszámú Lada Nivának, amelyet Iglói István és Király József hajtott, például kitért a jobb kereke. Hosszas javítás után sikerült helyreállítani a kocsit és így a duó még be tudott futni a célba. Itt derült ki, hogy az autósok között ez a páros érte el a magyarok táborából a legjobb teljesítményt, míg a motorosok közül Nádor István állt helyt a hazaiak közül a legjobban.

A MAVAD-rali összetett abszolút győztese a motorosok mezőnyében az olasz Massimo Marmioli lett, míg az autósoknál az abszolút első a szintén itáliai Fiorotto, Granzotto kettős. A MAVAD-rali tünepélyes eredményhirdetését szombaton éjjel a Buda-Penta Szállóban tartották meg, amelyen részt vett a verseny fővédnöke, Berzsi András közlekedési, hírközlési és építésiügyi miniszter.

Tovább nőtt a Csepel előnye

Szombaton a férfi kosárlabda NB I A-csoportjában a 9. fordulóra került sor. A nap legnagyobb meglepetése a Tunggram győzelme a Bp. Honvéd ellen.

Eredmények: A-csoport: Csepel-ZTE 110-107 (67-49); Tunggram-Bp. Honvéd 11-88 (50-43); Körmendi Dózsa-Oroszlányi Bányász 67-66 (32-36); Sopron-Atomermű 83-82 (49-47); Szolnoki Olajbányász-MAFC 96-97 (37-36, 73-73, 85-85); Videoton-Bajai SK 83-71 (44-44). Az élcsoport állása: 1. Csepel 18, 2. Tunggram 15, 3. Bp. Honvéd 15, 4. Oroszlány 15 pont.

Búcsú a BEK-ben is

Gólok nélkül csak illúzió a továbbjutás

A Ferencváros vízilabdázói már péntek óta Moszkvában tartózkodtak, s több edzést tartottak a szombat esti összecsapás helyszínén, az Olimpiai uszodában. A játékosok nyakrafőre fogadkoztak, hogy megtartják a Budapestben szerzett egygólos előnyt, óriási elszántság sugárzott belőlük. Nem tudni, hogy valóban így gondolták-e, vagy csak ezzel próbálták önmagukat is megnyugtatni, mintegy önbizalmat csepegtetve egymásba és saját magukba. Tény, hogy a mérkőzésen – 500 néző előtt – csak egy negyeden keresztül tudták azt nyújtani, ami a továbbjutáshoz kellett volna. A 28 perc alatt szerzett mindössze négy gól a kevesebb is kevesebb, hiába volt megfelelő a védekezés, ha a kapura alig jelentettek veszélyt a ferencvárosiak. Így nem is lehetett más a végeredmény, mint a kiesés.

Dinamo Moszkva (szovjet) – Ferencváros 7-4 (0-1, 2-0, 4-2, 1-1). Góldobók: Apanaszenko 3, Nyikiforov, Mendigalijev, Msvenieradze, Gugin, illetve Lóványi, Göngyösi, Vad, Bíró.

A Ferencváros 16-14-es összesítéssel esett ki, s a búcsúért a játékosok kizárólag önmagukat hibáztathatják. A játékvezetőkre – illetve ítéleteikre – egy rossz szót sem szólhatnak, 8-3 volt a kiállítás aránya a magyarok javára. Arról már sem Toygarli, sem pedig Lödecke nem tehet, hogy a nyolcból Fazekasék csak két lehetőséget használtak ki. Hiába volt Ambrus messze átlag feletti kapusteljesítménye, az összességében jónak modható védekezés, ha Szegegyerkin szovjet kapus produkcióját jóformán nem is lehetett értékelni, hiszen olyan ritkán kényszerült játékba avatkozni.

Bolgár alpinisták halála a Himalájában

A Bolgár Alpinisták Szövetsége közleményt adott ki a szeptember 7-e óta a Himalájában tartózkodó „Anapurna '89” bolgár expedícióban bekövetkezett tragédiáról. A szükséges előkészületek után október 26-án az anapurna-i csúcs meghódítására indult Ivan Valcsev, Dimitar Nacsev és Ljubomir Iliev – olvasható a szombati szófiai lapokban megjelent közleményben. – Mindhárman elérték a 8050 méteres csúcsot, majd az idő rosszabbodása miatt a csoport visszatért.

Ugyancsak a rossz idő miatt a Dojcsin Vaszilev vezette csoport a következő napon el sem indult a tervében szereplő második csúcs meghódítására. Elindult viszont október 28-án a harmadik csoport: Milen Metkov vezetésével Ognyan Sztójkov, Petar Panajotov és Ljudmil Janakiev. Világos, de nagyon hideg idő volt – körülbelül mínusz 30 fok. A csoportból Metkov kivételével mindenkinek sikerült feljutnia a számukra kitűzött 8091 méteres csúcsra. Már visszatérőben voltak a 7400 méter magasságban felállított 4-es számú táborba, amikor az idő ismét hirtelen megromlott: erős szél támadt, esett a hó és köd lett. A hátul haladó Milen Metkov és Ognyan Sztójkov páros a rossz időjárási viszonyok között eltévedt és életét veszítette, a mentésükre szervezett akciónak holttestüket sem sikerült megtalálnia. A bolgár alpinisták legjobbjai, legbátrabbjai közül ketten örökre a Himalája jégvilágában maradtak...

Labdarúgó NB I.

Vasas – PMSC 0–1 (0–1) Fáy u., 5000 néző, V: Puhl.

Vasas: Andrusch – Pecha, Zentai, Geress, Gubucz – Kecskés, Schmidt (Ziai 57. p.), Teodoru, Galaschek – Zvara, Zircher (Nyúl 46. p.).

PMSC: Bodnár – Kónya, Márton, Bódog, Palaczkó (Czérna) – Megyeri, Turi, Bérczy – Lovász, Czéh, (Nagy T. 79. p.), Lehota.

A Vasas nem döntetlent érdemelt, hanem két- vagy háromgólos vereséget. A pécsi játékosok végig gyorsabban és veszélyesebben voltak, a hazai csapatból nemcsak a tudás, hanem az azí pótló akarás is hiányzott. G.: Bódog (40. p.)

Csepel – Ú. Dózsa 1–3 (1–1) Csepel, 3000 néző, V: Györi.

Csepel: Szieben – Gyimesi, Tyukodi, Farkas, Horváth – Herbály, Deutsch (Ivanics), Varga – Stefanov, Jakab (Tatár), Kénoszt.

Ú. Dózsa: Brockhauser – Huszárik, Kovács, Szélpál, Szlezák – Balog T., Rubold, Miovecz (Zsivótzky) – Katona, Bácsi, Schróth (Kecskés).

A magyar bajnokság sok sivar 90 perce közepette ezúttal meglepően jó játékot hozott a két peremkerület csapatának a találkozójára. G.: Jakab, illetve Schróth (15, 69. p.), Katona (11-esből 83. p.).

Bp. Honvéd – Videoton 2–2 (1–1) Kispest, 1500 néző, V: Plasek.

Bp. Honvéd: Disztl – Nagy, Csábi, Cshay – Sallai S., Bánfi, Sikesdi, Fodor, Cseh – Gregor, Csehi.

Szökik a dobogós trió

Csalódottak zöld-fehérben

Videoton: Petry – Kuttor, László, Takács, Horváth – Máriási, Emmer, Csucsánszky, Németh – Sztrecsak, Petres.

Fordulatokban gazdag, jó iramú, de sok hibával tarkított mérkőzést láthatott a közönség. Az első félidőben a Videoton, a másodikban a Bp. Honvéd mutatott jobb teljesítményt. A döntetlen igazságos. G.: Csehi (30., 65. p.), illetve Petres (29. p.), Máriási (69. p.).

Rába ETO – Ferencváros 2–2 (1–1) Győr, 5000 néző, V: Varga S.

Rába ETO: Boros – Turbék, Hlagyvik, Udvardi, Preszeller – Sallói (Handel, 55. p.) Urbányi, Somogyi – Mörstel (Bücs, 76. p.), Sullivan, Hajszán.

Ferencváros: Józsa – Simon, Pintér, Limperger (Dukon, 89. p.), Keller – Kereszturi, Bánki (Báder, 80. p.), Kincses – Páling, Wukovics, Fonnyadt.

Tovább tart a Rába gyenge teljesítménye, s a javulás különösebb jelét sem látni... Az egy pontot végül szerencsével mentették meg a mérkőzés végére elfáradt Ferencvárossal szemben. G.: Sullivan (15. p.), Hajszán (85. p.), illetve Kincses (45. p.), Páling (46. p.).

Veszprémi SE – Váci Izzó 1–1 (1–1) Veszprém, 4000 néző, V: Hartmann.

Veszprém: Végh – Mónos, Bimbó, Csík, Szécsi – Csomai, Bognár, Kelemen (Sánta, 72. p.) – Rugovics, Süle (Horváth II. L., 5. p.), Medics.

Váci Izzó: Gelei – Balog, Talapa, Fekete, Csima (Zombori 60. p.) – Bánföldi, Gyimesi, Nagy, Víg – Répási (Balogh Z., 88. p.), Kerekes.

A közepes iramú, közepes színvonalú mérkőzésen egyik csapat sem jeleskedett. A helyzetek alapján végül is a veszprémiek bosszankodhattak a döntetlen miatt. G.: Bognár (39. p.), illetve Kerekes (27. p.).

Haladás VSE – MTK-VM 1–2 (1–0) Szombathely, 7000 néző, V: Huták.

Haladás: Kutasi – Hegyi, Jávorka, Bognár, Görög – Neudl (Deéry 63. p.), Illés, Elekes, Tóth (Bartus 75. p.) – Csertői, Schäffer.

MTK-VM: Zsiborás – Horváth Cs., Híres, Lőrincz, Szalai – Katzenbach, Hannich (Huszák 76. p.), Balog T., Vadász – Jován, Pölöskei (Balogh G. 46. p.).

A nagy iramú és heves küzdelmet hozó találkozón öt perc alatt tudott fordítani a számtalan gólhelyzetet kidolgozó fővárosi csapat. Ha Schäffer a lehetőségeit kihasználja, akkor talán ezen a találkozón ismét győztesen hagyja el a pályát a Haladás. G.: Csertői (3. p.), illetve Balogh G. (59., 64. p.).

Békéscsaba – Siófok 1–0 (0–0) Békéscsaba, 3000 néző, V: Vágner.

Békéscsaba: Gulyás – Mracskó, Szent, Otlakán, Fabulya – Belvon, Csató, Takó, Pásztor (Major L. 88. p.), Csanálosi – Zsinka (Miklya 77. p.).

Siófok: Horváth – Kolovics (Marozsán 46. p.), Aczél, Olajos, Szabó B. – Keszeg, Zsadányi, Czigány, Meksz (Fréppán 62. p.) – Magyar Zs., Kirchmayer.

A közepes színvonalú találkozón mérsékelt teljesítményt nyújtottak mindkét csapat labdarúgói. A döntetlen igazságosabb lett volna. G.: Csanálosi (11-esből, 59. p.).

Tatabánya – DVSC 1–0 (0–0) Tatabánya, 2000 néző, V: Bay.

Tatabánya: Kiss – P. Nagy, Lakatos, Járfás (Klausz, 76. p.), Szalma – Váczi, Csapó, Domonics, Dobesch – Páli (Bujtor, 56. p.), Szekeres.

DVSC: Horváth – Balogh, Nagy, Plócai, Szűcs – Dan (Barcsay, 79. p.), Adorján (Csarkó, 69. p.), Rostás, Ulveczki – Tóth, Csizsár.

Jó iramú, változatos mérkőzésen a Debrecen javára csak annyi írható, hogy játékosai nem álltak be védekezni, a támadásokat azonban nem erőltették, az eredmény igazságos. G.: Váczi (58. p.).

Az NB I. állása

1. Ú. Dózsa	13	9	1	3	20–9	28
2. MTK-VM	13	9	1	3	19–8	28
3. Pécsi MSC	13	7	5	1	21–8	26
4. Ferencváros	13	6	4	3	20–11	22
5. Tatabánya	13	6	1	6	8–9	19
6. Vasas	13	5	3	5	13–14	18
7. Videoton	13	4	5	4	10–13	17
8. Honvéd	13	4	4	5	14–15	16
9. Debrecen	13	4	4	5	10–12	16
10. Haladás	13	4	4	5	15–19	16
11. Siófok	13	3	6	4	10–12	15
12. Békéscsaba	13	4	3	6	8–15	15
13. Veszprém	13	2	8	3	7–10	14
14. Rába ETO	13	2	4	7	11–14	10
15. Váci Izzó	13	1	7	5	9–14	10
16. Csepel	13	–	8	5	7–19	8

A góllövőlista:

6 gólos: Dzurják (Ferencváros), Jován (MTK-VM), Bácsi (Ú. Dózsa). 5 gólos: Schäffer, Csertői (mindkettő Haladás VSE), Balog T. (MTK-VM) Lovász (PMSC). 4 gólos: Bérczy (PMSC), Handel (Rába ETO).

TOTO

A totó 44. heti felirólata: x, 2, x, x, 1, 2, 1, 2, 1, x, x, 1, 1, 1.

Labdarúgó NB II

A mezőny fele a kiesés ellen küzd

Keleti csoport:

Salgótarjáni Síkúteg–Szarvas 2–0 (0–0), Kazincbarcika–Szolnoki MAV MTE 3–1 (0–0), Mezőtúr–Eger 0–2 (0–1), Kecskemét–Baja 3–1 (1–0), Debreceni Kinizsi–Szeged SC 0–1 (0–1), Szegedi Dózsa–BVSC 0–2 (0–1), Metripond–DMTE 2–1 (0–0).

1. Szeged	12	19–4	30
2. Kazincbarcika	12	21–9	25
3. Metripond	12	21–11	21
4. Kecskemét	12	21–18	20
5. BVSC	12	16–16	20
6. Eger	12	18–18	17
7. Szarvas	12	12–14	17
8. DMTE	12	17–16	13
9. Debr. Kinizsi	12	10–10	13
10. Nyíregyháza	12	9–13	13
11. Salgótarján	12	16–18	12
12. DVTK	12	14–19	12
13. Baja	12	12–16	11
14. Szolnok	12	14–21	11
15. Szegedi Dózsa	12	10–17	11
16. Mezőtúr	12	12–22	11

Nyugati csoport:

Tapolca–Nagykanizsa 1–0 (0–0), BMTE–Törley–Keszthely 1–1 (0–0), Volán–Sopron 2–1 (1–0), Szekszárd–Mohács 0–1 (0–1), Ajka–Dorog 3–2 (3–0), Komló–Paks 3–1 (0–1), Oroszlány–III. ker. TTVÉ 1–0 (0–0).

1. Volán	12	23–11	25
2. Oroszlány	12	20–11	24
3. Mohács	12	18–11	20
4. Komló	12	18–13	19
5. ZTE	12	23–19	19
6. Nagykanizsa	12	18–13	18
7. Dunaujváros	12	20–21	18
8. III. ker. TTVÉ	12	17–12	17
9. Sopron	12	17–17	14
10. BMTE–Törley	12	9–14	14
11. Tapolca	12	13–24	14
12. Ajka	12	16–16	13
13. Szekszárd	12	12–15	12
14. Dorog	12	14–19	12
15. Keszthely	12	10–18	11
16. Paks	12	13–27	8

Kézilabda kupák

Megnyugtató veszprémi előny

VÁÉV Bramac SE–Virum Sorgentri (dán) 29–20 (14–8)

Veszprém 1300 néző, v.: Popovics, Vrhovác (jugoszlávok). Legjobb dobók: Putics 13 (10), Zsigmond 6, Kalocsay 4, illetve K. Brodersen 7 (2), B. Jörgensen 5, E. Jörgensen 4. A jól kezdő veszprémiek a 20. percben hétgólos előnyt szereztek. Fordulás után viszont néha kihagyott a hazai védelem, s húsz percen át a dánok szinte minden támadásukat góllal fejezték be. Az 50. percben 22–17 volt az állás, de a veszprémiek jó hajrával végül is 29–20 arányú, tekintélyes előnyt szereztek a november 11-i dániai visszavágóra.

Egyedülálló sorozattal zárhatják ezt az esztendőt a magyar öttusázók. A már eddigi szép, világra szóló eredmények után vasárnap a női junior válogatottak kettős győzelemmel fejezték be a Milánóban rendezett világbajnokságot. Kovács Irén, a győriek 18 éves kiválósága „rajt-cél” győzelmet aratott, és a csapat is aranyérmes lett.

A BEK nyolcaddöntőjében a magyar bajnok Rába ETO is megnyugtató előnyt szerzett a visszavágóra: a győriek 15–11-es félidő után 29–23-ra nyertek 2500 néző előtt az izlandi bajnok, Valur Reykjavík ellen.

Legjobb dobók: Ivancsik (11), Felföldi (15), Tóth (4) illetve Hardarson (11.)

Röviden

Miután Isztambulban a magyar ifjúsági válogatott 0–0-as döntetlent ért el a török válogatott ellen, bejutottak fiataljaink az EB nyolcas döntőjébe. A magyar fiatalok csoportjukban tíz ponttal végeztek az élen.

Köszöntjük

LÉNÁRD

nevű olvasóinkat

Lénárd a rajnai német Lenárd névből származik. Ez a germán Le-onherd alakváltozása. Jelentése: erős, mint az oroszán. Lénárd a középkor egyik leghíresebb, legnépszerűbb szentje volt, különösen bajor-osztrák területen. Legendás alakjáról csak annyit tudunk, hogy a VI. században élt remeteként a mai franciaországi Limoges környékén s hogy az emberek és állatok orvosaként tisztelték s a rabok, a kovácsok és a pásztorok védőszentje volt. Csodatevése legendáját Bod Péter, a tudós erdélyi író örökítette meg.

A Nap kél: 6.35 órákor
nyugszik: 16.21 órákor

A Hold kél: 13.06 órákor
nyugszik: 22.52 órákor

Nyugaton záporok

Eleinte országszerte derült, napos idő lesz, később megnövekszik a felhőzet. Főként a Dunántúlon várható eső, zápor. Az erős déli szél délután a Dunántúlon északira fordul. A várható legalacsonyabb hőmérséklet 6-11, a legmagasabb nappali 12-17 fok körül alakul.

Maléter Pálra emlékeztek Tökölön

Maléter Pálra és a 33 év előtti eseményekre emlékeztek szombaton Tökölön a szovjet laktanya előtt. Az MDF megemlékezésére több mint kétszázan jöttek el. Az MDF szónoka emlékeztetett arra, hogy 1956. november 3-án ebbe a szovjet laktanyába érkezett Maléter Pál honvédelmi miniszter és kísérete, hogy a szovjet hadsereg magyarországi csapatkivonásának lebonyolításáról tárgyaljon.

Itt a tököli szovjet hadiszálláson a tárgyalások szünetében, november 4-re virradó éjszaka Maléter Pált a magyar kormánydelegáció tagjaival együtt letartóztatták, majd 1958. június 16-án kivégezték. Csurka István író elmondta: a világ 1956 óta megváltozott. Ma már abszurditás, hogy egy nagyhatalom kivégeztesse a tárgyalás-

ra hívott kormánydelegáció tagjait. Mint mondta, az a világhatalom, amelyik ezt a gyalázatos tettet 1956-ban elkövette, a saját belső bajaival küzd, a szétesés határán áll, és csak az egész világ támogatásával tudja végrehajtani azokat a reformokat, amelyekre fennmaradásához szükség van.

E reformok sikerében Magyarország is érdekelt. Ahhoz pedig, hogy a már megindult demokratikus fejlődés idehaza szárbaszókhessen, nagyon sok tennivaló van még hátra. Nemcsak a politizálásban, hanem a munkában is rendet kell teremteni. A beszéd után Maléter Pál özvegye, Gyenes Judit köszönte meg az MDF-nek a megemlékezést és a szovjet laktanya előtt felavatta a férje emlékére állított kopjafát.

Mátyás király emlékezete

Csaknem másfélszer fiatal jelentkezett a Mátyás király emlékezete című országos vetélkedőre, amelyet Corvin Mátyás halálának 500. évfordulója alkalmából hirdetett meg a szolnoki reneszánsz tábor és klub, valamint a Mathias Rex Baráti Társaság. A hazaiak mellett Ausztriában, a Szovjetunió kárpátaljai területén, Csehszlovákiában és Jugoszláviában élő magyar tizenévesek is résztvevői lesznek a szellemi erőpróbanak. A 12-16 éves korosztály számára kiírt vetélkedő célja, hogy komplex feladatok megoldása révén megismerjék az igazi Mátyás királyt, tetteinek és a kor eseményeinek ma is megszívlelendő tanulságait, a reneszánsz és a humanizmus európai mércével is jelentős magyarországi alkotásait. A versengés november 10-én kezdődik, a döntőt 1990. június 16-án rendezik Visegrádon.

SZÁVAI | KALENDÁRIUM
Géza | November 6: Lénárd

Kebl' ura fakó

(Egy gyáva szövetséges)

Lénárd

A felesége keblén várt
Ameddig elmúlt a veszély.
De milyen a „sorsi szeszély”:
„Itt nem használ semmi beszély,
Tehát te nekünk ne beszélj!
Kizártunk! Joggall... Belátod?!
...De marad kebelbarátod:
A nejed.
Mellette
A helyed...”

Magyar évfordulók Sumenben

Kétős magyar évfordulót ünnepeltek szombaton a bulgáriai Sumenben, Debrecen testvérvárosában. November 21-ikén, 140 éve érkezett a városba Kossuth Lajos, a szabadságharc emigrációba kényszerített vezetője és negyven éve nyitottak múzeumot ennek emlékére. A múzeum kiállítási termében Simics Sándor nagykövet nyitotta meg „A magyar-bolgár kapcsolatok ezer éve” című kiállítást.

Címerlelet Pécssett

Különlegesen értékes lelet került napvilágra a pécsi domonkos kolostor és templom ásatásánál: középkori címer, amely egy sírbolt márványlapját díszíti. A reneszánsz stílusjegyeket viselő alkotás feltehetően a XV. században készült. A csaknem teljesen ép címerpajzs egy tojást csőrével feltörő madarat ábrázol, a címert szalaggal átfűzött babérokoszorú övezi. A leletet az ásatási területen álló Lenau-ház előcsarnokában helyezik el, hogy minden érdeklődő megtekinthesse. A szakemberek még kutatják, kié lehetett a megkapóan szép címer. Az ásatást vezető régész, Kárpáti Gábor véleménye szerint magas méltóságú személy, talán valamelyik magyar zászlósúr nyughelyét oltalmazta a díszes márványlap.

Malommúzeum
Örvényesen

Szakmatörténeti múzeumot rendeztek be az örvényesi műemlék vízfalmalomban. Wöller István, a Balatonfelvidék és a Bakony 550 malmának történetét dolgozta fel és összegyűjtötte fellelhető dokumentumait, tárgyi emlékeit is. A thányi apát-ság hajdani örvényesi malmában, amely hazánk egyik legrégebbi ipari műemléke, kiállítás mutatja be a hajdan működő vízi- és szélmalomok, kálomalmok, papír- és lisztőrő malmok eredeti dokumentumait, alkotásait.

Erotika-fesztivál
Párizsban

A közhiedelem szerint Párizs az erotikus fővárosa. Ezt támasztja alá, hogy immár hatodszor rendeznek „erotikus fesztivált”. A négyezer méteres alapterületű kiállításon valóban sok minden hirdeti az erotikát. Van sztriptíz, van félig, sőt teljesen meztelen hölgyekkel rendezett bokszmeccs és birkózóverseny, pornófilmvetítés és intim fehérnemű-bemutató. Has-szépségverseny is zajlik, bár a résztvevők nemcsak a hasukat mutatják a nézőknek. Lehet kapni erotikus képeket, filmeket, videókat – mi több, sakk-készletet is. A jelenlévő jósók első sorban a szerelmi képességekre vonatkozó „bölcseességekkel” szolgálnak. A kíváncsiaknak megnyugtatóul közöljük: a bemutató olcsó: a belépőjegy ára hatvankilenc frank.

Turistaroham
a határon

Kilométeres kocsisorok tartottak szombaton már kora hajnalból Hegyeshalom felé. Csütörtökön 43 ezren, pénteken 50 ezren lépték itt át a határt, zömében magyarok. Szombaton már reggel meghaladta a 10 ezret a kilépők száma. Csak azoknak kellett várakozniuk, akik vámkezelést kértek. Az újabb utazási láz arra utal, hogy nem fogytak el a „lakossági valutatartalékok”. Pénteken Hegyeshalomnál 470 gépkocsit hoztak be, szombaton pedig délelőttig már 200-at. Szép számmal vannak 8-10 ezer dolláros új, sőt még ennél drágább járművek is a behozott autók között.

Párttá alakult
a Voks Humana

Választási párttá alakult a Voks Humana (Emberi Szavazat) mozgalom. Erről pénteken éjszaka döntött a mozgalom első kongresszusán a csaknem ezeröttszáz tag képviselőtében megjelent kétszáz küldött.

A kongresszus egyhangúlag megválasztott országgyűlési képviselőjelöltje, Sebeők János elmondta: azért voksoltak a párttá alakulás mellett, mert úgy vélték, hogy a bioszférával kapcsolatos politikai döntések megszületésénél jelen kell lenniük az érintetteknek. Legfőbb céljuk az új típusú bioszféra-védelem megteremtése s nagy erővel bekapcsolódnak a nemzetközi őserdővédelembe, valamint a magyar mérsékelt övi őserdővédelembe. Kiemelte: pártjuk nem kíván „vagylagos” párttá alakulni, hiszen a bioszféra védelme össznépi érdek. Tehát tagjaik egyidejűleg más pártnak is a soraiba léphetnek. A párt emellett mozgalom jellegű is megőrizi. A kongresszuson megjelentek más pártok képviselői (az SZDSZ, a FIDESZ, az MDF, a Transznacionális Radikális Párt és az MSZP) támogatásukról biztosították a Voks Humana-t.

Dátum Lap- és Könyvkiadó ajánlata!

V. Horváth Mária:
Vadászsákmány — nemcsak vadászoknak

— Politika és vadászat? — Vadászkerölcs és vadászkerölcsstelenség? — Volt-e helyenként jog- és törvénytörés? — Kik vadásztak? — Mire és hogyan? — Kik nem vadásztak? — Hatalom és sport? — Természetvédelmi horror? — Kor-körkép és kór-körkép.

Persze, sok-sok feddhetetlen vadással is találkozhatnak.

A Dátum című szabadelvű napilap olvasói már megismerkedhettek a sorozattal. A megjelenő könyv még közzé nem tett riportokat és véleményeket is tartalmaz.

Postai utánvétellel küldjük megrendelőinknek. Ára: 58,— Ft

Megrendelhető:

Dátum Lap- és Könyvkiadó,
7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7.

Megrendelőlap

Megrendelem a DÁTUM c. napilapot

...példányban és kérem, hogy a következő címre kézbesítsék.

A megrendelő neve:.....

Cím: (város, kerület, utca, ltp. emelet, ajtó):.....

Az előfizetés díja egy hónapra: 200,— Ft,

negyedévre: 600,— Ft,

fél évre: 1200,— Ft,

egy évre: 2400,— Ft.

mely az előfizető személyét 1989. december 31-ig feljogosítja

díjtalan lakossági apróhirdetés igénybevételére.

Az előfizetési díjat a fenti címen nyugtával jelentkező

kézbesítőnek fizetem ki.

aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentetés nélkül

az alábbi címre adják fel:

Vidéken: Postahivatal, helyben

Budapesten: Hírlapelőfizetési és Lapellátási Iroda (HELIR)

Budapest, XIII. Lehel u. 10/a.

APRÓHIRDETÉS

3 szobás pécsi panellakás 1990-es kiköltözés esetén fizetési könnyítéssel, 19 500,— Ft/m² eladó. Telefon: 72/14-699.

Vállalok különböző ruházati termékek összeállítását ipari gépek 2—3 hónapig szükségessége. Cím: Pálincskáné Pusztaszabolcs, Jókai u. 12.

Vannak jó állapotú 1500-as Ladát 6-8 éves, esetleg 0 km-est, kp + részletfizetésre megegyezés szerint, szerződés kötéssel november végén. Ajánlatokat: Pálincskáné Pusztaszabolcs, Jókai u. 12.

Nemescsincsilák felszereléssel, táp, homok biztosítással, legelőnyösebb kedvezménytel tenyésztőnél eladók, előjegyezhető. Ugyanott többszörös győztes szülőkől dobermann és hasky (szibériai szánhúzó) kiskutyák. Érdeklődni: Várly, Szálka, Kossuth 71/a., vagy 74/16-382-es telefonon.

Bérelnek sürgősen jó állapotú 4 szás interlockot, ipari vonógépet reális áron. Ajánlatokat: Pálincskáné 2490 Pusztaszabolcs, Jókai u. 12-re kérem. Személyesen esténként.

Íratoslótóra szuper variáció! 45 szám 105 szelvényen! 2 csoportból 6 szám kihúzásakor garantált 6-os találat! Ára: 380,— Ft.

Ötös lótóra 90 szám variációja mindössze 86 szelvényen! 1 favorizált szám kihúzásánál már garantált megtérülés! 4-nél 5-ös eséllyel! Ára: 440 forint.

Totóra 14 fix nélküli vezetékes totókulcs! 0.13.0—13.0.0 indexre, 140—8960 forint befizetésre, 7 vezetésnél már 13-as eséllyel! Teljes gamitúra: 350 forint. Megrendelés csekken, vagy utánvétellel. Fehér Attiláné Pécs 7634, Kóvirág 37.

Biohumusz-gilliszta előnyös feltételekkel, OTP-hitelre is kapható. Érdeklődni: egész nap Tolna, Alkotmány u. 48. Telefon: 74/40-300/26. munkaidőben.

Szálkán kb. 60—80 m²-es helyiség víz, villany (3 fázis) és fűtési lehetőséggel hasznosításra kiadó. Érdeklődni: Várly, Szálka, Kossuth 71/a., vagy 74/16-382-es telefonon.

Szekszárdon Béni B. Á. utcában, kórházzal közeli részen üzlethelyiséget bérelnek. Jelige: „Sürgős 269711” a szekszárdi hirdetőbe.

Balatontól 500 m-re, kétszintes, teraszos, garázsos sorház a 71-es főút mellett áron alul, esetleg fizetési könnyítéssel sürgősen eladó. Irányár: 1 700 000,— Ft. Érdeklődni: 06/26/28-123-as telefonon este.

Felsőfokú gépész végzettséggel, vezetői gyakorlati állást keresek Szekszárdon vagy környékén. „Sokol-dalú” jellegére a kiadóba.

Kétszobás komfortos kertes családi ház és bútor eladó. Mőzs, Ilunyadi u. 35.

Vállalatok, szervezetek és vállalkozók

Import, kétrészes munkaruha
kapható

ár: 396,— + ÁFA

„GARDA” Gmk. Keszthely,
Bessenyei u. 25.

Elveszett

a KSZE Növénytermelési
Rendszer

Agrárfejlesztő Közös Vállalat

Szekszárd, MNB 460-40709 34.

bélyegzője.

Használata 1989. október 23-tól

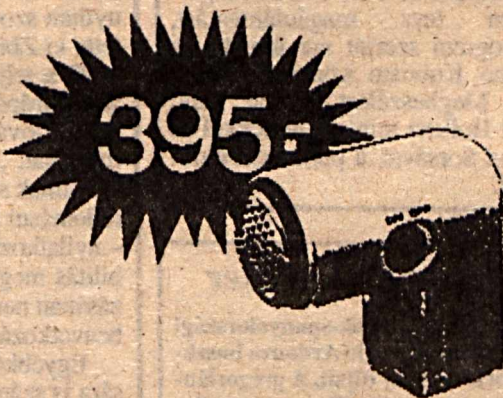
érvénytelen.

Újítsa fel ruhatárát!

Az angol gyártmányú készülék
a textilbolyhokat, göböket
leborotválja,

újjávarázsolja az Ön ruhatárát!

Konsum Áruház

II. em.

(Pécs, Kossuth tér)

Hirdetését

telefonon is

feladhatja

Budapest 141-4655

Pécs(72) 41-580

Szekszárd(74) 16-277

Dombóvár(74) 66-779

Paks(75) 11-173

Tolna(74) 40-476

Gerjen(75) 37-060

DÁTUM

Rossz szia a Rosszrijának

Gondolhattam volna azt is: lám csak, az isten még a Szovjetunióban sem ver bittel. Mégsem ezen töprengtem, amikor a Moszkovszkaja Pravda statisztikáját böngészgettem a minap. Ez ugyanis kimutatta, hogy a legtöbb olvasót a nemrég minket is bíráló Szovjetszkaja Rosszija veszítette: előfizetőinek csaknem fele nem szorul már rá – talán még nagy (szellemi) szükségében sem. Amióta Nyina Andrejevna sztálinizmust védelmező cikkének helyt adtak, töretlen az újság népszerűtlensége, hiába igyekeztek érdekes írásokat közzé tenni.

Mivel a Dátumnak aligha volt vagy lesz vetélytársa az érdemes sajtóorgánium, tulajdonképpen még örülnöm sem kellene visszazorulásán, azon, hogy rossz szitát mondtak neki. Ami miatt azonban mégis ezt tették, annak nem is titkoltn tudok drukkolni: úgy érzik, feláldozott valamit a talmi népszerűség érdekében az átalakítás nagy ügyéből, s most kezét-lábát törve keresi saját helyét.

Ugyancsak ebbe a csapdába esett bele a Pravda is – az emlékezetes Jelcincikkkel –, bár az is igaz, csaknem minden újság veszített némileg népszerűségéből. A moszkvaiak, akiknek pedig még ma is fillérekbe kerül az előfizetés, úgy látszik, másfajta pravdára (igazságra) fogékonyak, nem olyasmire, amiről könnyen kide-rül: csupán bizonyos érdekekben torzított befolyásolásról van szó, erre szeretnék fölhasználni a gyanútlanok hitt olvasót. Azonban sok jel mutat arra, hogy már ő sem a régi: rosszallja, ha a Rosszija rosszabb. Erre jó aztán a rossz szia...

Töttös Gábor

Václav Havel interjúja

Az ország még alszik, de...

„A demokratizálás folyamta, amely ma végigsöpör Kelet-Európán, előbb-utóbb Csehszlovákiát is eléri” – jelentette ki Václav Havel a Le Figaro című francia lapnak adott interjújában. A neves író és ellenzéki személyiség szerint az ország most keresztúthoz érkezett és az átmenet állapotában él. „A kormány és a társadalom egyaránt úgy érzi, hogy valami már megváltozott, mozgásba lendült, de a hatalom még ellenzi a fejlődést, a társadalom pedig még nem érzi elég erősnek magát” – mondotta.

Václav Havel, aki az október 28-i tüntetések idején hatósági ellenőrzés alatt kórházban volt, már hazatérte után nyilatkozott a francia lapnak. „Az országban érezhető ugyan a feszültség, de egy kissé még a mormotára emlékeztet, még alszik. 1968 tapasztalatait azonban nem felejtették el” – mondta. Leszögezte, hogy a Charta '77 csoport szerepe nem politikai jellegű, hanem az emberi jogok védelmére alakult, és addig folytatja tevékenységét, amíg e jogokat nem tartják tiszteletben. Szerinte a politikai ellenzék csak most kezd kialakulni: még embri-onális állapotban van, pártjai, vezetői és programjai még nem tisztáztak:

„Író vagyok. Addig kívánom szolgálni a társadalmat, amíg arra szükség van. De nem érzem magam alkalmasnak arra, hogy hivatásos politikus legyek” – jelentette ki az interjúban. A neves író elmondta, hogy felelősséget érez országa társadalmá iránt. „Az íróknak nálunk a XIX. század kezdete óta súlya van a társadalomban” – hangsúlyozta. A változások távlatairól szölvva kijelentette, hogy egyelőre senki sem tudja, mikor indulnak meg a folyamatok, de szerinte a demokratizálás elkerülhetetlen Csehszlovákiában is.

Pozsgay Finnországban

Az Egyesült Államokból Helsinki-be érkezett szombaton Pozsgay Imre államminiszter. Finnországban Ilkka Suominen ipari és kereskedelmi miniszter, a Nemzetközi Koalíciós Párt elnöke meghívására tesz magánlátogatást. A program szerint ma fogadja őt Mauno Koivisto köztársasági elnök. Megbeszélést folytat majd Harri Holkeri miniszterelnökkel és Kalevi Sorsával, a parlament elnökével.

Spanyolországi kórusfesztivál – szekszárdi siker

A szekszárdi Madrigalkórus második helyezést ért el az észak-spanyolországi Tolosában megrendezett korall-énekkar versenyen. José Antonio Ardanza baszkföldi kormányfő adta át vasárnap a nemzetközi kórusverseny díjait. A gregoriánkórusok között az első díjat egy finn együttes kapta. A második díj a szekszárdiaké lett, még két versenykategóriában harmadik helyezést értek el.

Kiadja a Dátum Rt. magánkiadásban. Főszerkesztő: Bába Iván. Főszerkesztő-helyettesek: Czákó Sándor és dr. Töttös Gábor (külpolitika). Olvasószerkesztő: Kis Pál István (belpolitika). Rovatvezetők: Bálint György (sport), Szávai Géza (kultúra), Takács Zsuzsa (szociálpolitika). Külföldi tudósítók: Szalai Attila (Varsó), Zirkuli Péter (Párizs), dr. Vezényi Pál (Zürich), Vigh József (Toronto). Felelős vezető és kiadó: dr. Károly István. Szedés és terdelés: Babits Kiadó. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7. Tel.: 74/16-277. Fax: 74/15-275. A budapesti iroda címe: 1023 Bp. Harcsa u. 2. Tel.: 11-52-744. Nyomja az Athenaeum Nyomda Budapest VII., Lenin krt. 7. Felelős vezető: Szlávik András vezérigazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkiadó postahivatalnál, a kézbesítőnél, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) 1900 Budapest XIII., Lehel u. 10/A. Közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215—96162 pénzforgalmi jelzőszámmal. Előfizetési díj: egy hónapra 200 Ft, negyedévre 600 Ft, félévre 1200 Ft, egy évre 2400 Ft. Indexszám: B/PNL/31/TO/1989. ISSN-szám: 0864—9170.

Ahova alighanem ismét ritkábban jutunk el: Graz belvárosa (Fotó: – kaffinger –)

Németh Miklós és a visszhang

Németh Miklós, a Minisztertanács elnöke a Jugoszláviában tett munkalátogatását befejezve, szombaton késő délután visszatért Budapestre.

A szombati jugoszláv lapok címlapján, vezető témaként, „A két ország kapcsolatai erősek és szilárdak” (Politika), „A jugoszláv–magyar viszony jó és szilárd” (Borba), „Németh Miklós Belgrádban” (Vjesnik), „Előterében a kétoldalú kapcsolatokat” (Ujvidéki Magyar Szó) főcímekekkel tudósítottak a magyar miniszterelnök tárgyalásairól.

Incidensek nélkül ért véget vasárnap a Görögország számára sorsdöntő szavazás. Végleges összesítés legfeljebb hétfő estére várható. A voksolás rendben zajlott le, az utazások azonban rengeteg közúti balesetet okoztak: az utakon tizennyolc ember vesztette életét.

A CIA főnök Gorbacsovról

Az amerikai hírszerzés vezetője szerint Mihail Gorbacsov politikai helyzete a következő két évben szilárd lesz, sőt, azt követően is posztján marad. Webster, a CIA igazgatója ellentmondott egyes amerikai kormánykörök Gorbacsovra vonatkozó borúlátó nézeteinek, bár hozzátette: a szovjet vezetőre növekvő nyomás nehezedik, hogy mutasson fél gazdasági eredményeket. Ahhoz viszont időre van szüksége: a hadiipari polgári célokra való áttámasztása vagy két évet vesz igénybe, további két esztendőre lesz szükség ahhoz, hogy a fogyasztók érezhessék a változásokat.

Brzezinski-vélemény

A Szovjetunió kész tudomásul venni a messzemenő változásokat Középkelet-Európában, amennyiben a változások fokozatosak, és nem öltenek nyíltan szovjetellenes jelleget – jelentette ki Zbigniew Brzezinski. Szerinte 1990 a teljes átalakulás éve lesz Közép-Európában. Az NDK-ban és Csehszlovákiában is kibontakozik a folyamat. „Ha ezek az országok nem fordulnak szembe a Szovjetunióval, az tudomásul fogja venni a változásokat” – nyilatkozta, hozzáfűzve: de ha a stabilitás megbomlik, az NDK vonatkozásában nem zárja ki a szovjet katonai beavatkozás lehetőségét sem.

Egyébként a berlini fal lerombolására is számít, hiszen „nincs ok annak fenntartására, ha az NDK kerülő úton engedi kivándorolni polgárait.” Brze-

zinski rendkívül intelligens, céltudatos politikusnak minősítette Mihail Gorbacsovot, s nem kételkedik abban, hogy helyzete hosszú távon is szilárd marad.

Véleménye szerint az SZKP – magyar mintára – a következő években meg fogja változtatni nevét.

Holnap
számunkban
olvashatják,

mit mesélt
egy varsói
bomba